

LESU ZDAR

3/08

Elektronické aukce

Velký a Malý Polom – rezervace královen

Úprava torza Popravčího dubu

Javorník, Javorník, cez Javorník chodník...

- 3 úvodní slovo
- 4 aukce
- 7 Kyrill – rok poté
- 8 Velký a Malý Polom, rezervace královen
- 12 malé střípky z plesu
- 14 vzdělání a zábava
- 16 úprava torza Popravčího dubu
- 18 dobrodružství poznávání
- 20 Javorník, Javorník, cez Javorník chodník...
- 22 práce zástupce lesního správce
- 23 valašské husličky dobře hrají
- 24 Správa toků – oblast povodí Moravy
- 26 srnčí polibek
- 28 pojďte hádat a soutěžit s Lupínkem a Jehličkou
- 29 keltský horoskop a křížovka
- 30 zachraňme studánky

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové,
tel.: + 420 495 860 217, + 420 724 524 064, fax: + 420 495 262 391, e-mail: lesuzdar@lesycr.cz

Vydává: Lesy České republiky, s. p., Přemyslova 1106, Hradec Králové 8, IČ: 42196451,
Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416, ISSN 1214-4835

Redakční rada: Předseda: Ing. Jaromír Latner, CSc.

Členové: Ing. Kamil Bjaček, Ing. Vladimír Čížek, Ing. Libor Dostál, Ing. Jan Ferkl, Ing. Vlastimil Hudeček,
Ing. Martin Jiránek, Mgr. Richard Kotásek, Ing. Václav Lidický, Ing. Zdeněk Mařík, PhDr. Jiří Pospíšil,
Ing. Zbyněk Rauš, Ing. Jiří Silvestr, Ing. Jan Sovák, Ing. Pavel Starý, RNDr. Jiří Stonawski, Ing. Libor Šešulka,
Ing. Antonín Šimek, Ing. Vilém Uher, CSc., Ing. Josef Vlášek, Ing. Petr Zvolánek

Redakce: Ladislava Řehounková

Jiří Junek

Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele.

Redakce si vyhrazuje právo krácení příspěvků.

Sazba: Studio Marvil

Tiskne: Casus Direct Mail, a. s. Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce.

(Uzávěrka příštího čísla 2. 4. 2008)

úvodní slovo

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

tak jako každoročně si 22. 3. připomínáme Světový den vody. Ten si klade za cíl upozornit a vyzvat širokou veřejnost k zamyšlení nad výjimečností vody jako přírodního zdroje a nad problematikou s ní spojenou. Proto mi dovoluji pár slov z pohledu LČR.

— Význam vody pro lidstvo není nutné připomínat, je však nutné klást důraz na její účelné využívání. LČR svým obhospodařováním lesní půdy a správou jim svěřených vodních toků a bystřin nemalou měrou přispívají k ovlivňování vodního režimu na území ČR. Význam a problematiku hospodaření s vodou si aktuálně uvědomujeme na jedné straně vždy při jejím „nadbytku“ – povodně, a na straně druhé při jejím nedostatku – období sucha.

— Pro zvyšování retenční schopnosti krajiny a omezování účinků sucha LČR již dlouhodobě podporují realizaci protierozních opatření, obnovu a výstavbu vodních nádrží či jiných prostorů k zadržení vody. Ke konci loňského roku náš podnik evidoval v majetku více než 445 vodních nádrží a toto číslo každoročně stoupá.

— Jedním z důležitých úkolů LČR jako správce vodních toků je činnost směřující k předcházení škodlivým účinkům vody a k její ochraně. Nelze samozřejmě zajistit protipovodňovou ochranu absolutní, tj. v plné výši. Z toho vyplývá, že se ve většině případů jedná alespoň o částečné zmírnění těchto škodlivých účinků vody. Za účelem zajištění protipovodňové ochrany realizují správy toků opatření spočívající především ve zkapacitnění koryt, jejich stabilizaci a zachycení splavenin.

— Tato opatření jsou v současné době financována z vlastních prostředků podniku a z prostředků dotačních. Z dotačních prostředků se jedná zejména o II. etapu programu Prevence před povodněmi zajišťovaného ministerstvem zemědělství. Program byl zahájen v roce 2007 a jeho ukončení je plánováno na rok 2012. V rámci tohoto programu mají LČR v plánu realizovat přes 80 akcí v celkovém finančním objemu cca 600 mil. Kč.

— Dalším významným dotačním titulem je program na odstraňování následků povodňových škod. V letošním roce předpokládáme ukončení sanace povodňových škod z roku 2006 a pokračování v odstraňování škod z roku 2007. Pro úpravy, stabilizaci a revitalizaci koryt vodních toků dále LČR využívají fondy EU a jiné zdroje či programy podporující opatření na vodních tocích.

— Předpokládám a věřím, že se nám zmiňované úkoly podaří úspěšně zvládnout.

Ing. Tomáš Hofmeister
vedoucí OVH

elektronická aukce dříví na OM/ES

Bilance za období leden až únor 2008

Formou elektronické aukce dříví na OM/ES (EAD) byl v období leden až únor 2008 realizován prodej téměř všech běžně prodávaných sortimentů a své dříví nabídlo v aukci 37 lesních správ a jeden lesní závod – Boubín. O stále větším zájmu o nákup dříví prostřednictvím EAD svědčí neustále se zvyšující počet registrovaných zájemců, který již překročil hranici dvou set.

Za období leden až únor 2008 bylo zobchodováno **11 057 m³ dříví**, což je 32 % z celkového množství nabídnutého dříví. Pokud tento údaj konfrontujeme s celkovou bilancí za rok 2007 (34 %), můžeme konstatovat, že se poměr zobchodovaného a nezobchodovaného dříví téměř nezměnil.

— Pokud porovnáme vyvolávací cenu celkového množství zobchodovaného dříví (16 489 340 Kč) s cenou prodejní (17 740 056 Kč), získáme rozdíl 1 250 716 Kč

(tj. cca 7,58 procentní zvýšení ceny dříví). Nicméně tento údaj je třeba posuzovat v kontextu reálné situace na trhu se dřívím v I. Q. 2008.

— Ačkoliv v únoru ani lednu ještě ceny dříví nebyly dotčeny kalamitou po vichřici Emma, obchod se dřívím byl a nadále bude ovlivněn recesí na stavebním trhu v zámoří, která je způsobená hypoteční krizí. Americká hypoteční krize způsobila nulovou poptávku po řezivu a s tím související přebytek řeziva na skladech dřevozpracujících a pilařských podniků.

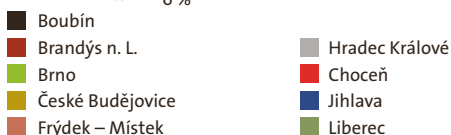
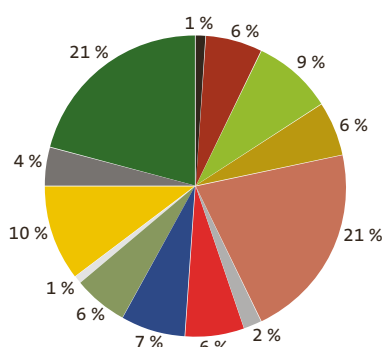
— V míře obchodu na EAD se dále odrazilo i posilňování koruny vůči euru a dolaru.

— Průměrné množství prodaného dříví v jedné aukci bylo 107 m³ a stejně jako v roce 2007 se nejčastěji v jedné aukci prodalo 100 m³ dříví (MODE v celkem 25 případech). Nejvíce obchodovanou komoditou dle počtu prodaných m³ byly bukové sružené výřezy – 1 750 m³, smrkové výřezy pro pilařské zpracování tř. III. D – 860 m³; smrkové výřezy tř. V. – 750 m³; smrkové sružené výřezy – 720 m³ a modřínové výřezy pro pilařské zpracování tř. III. A-D – 637 m³.

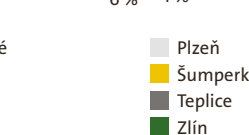
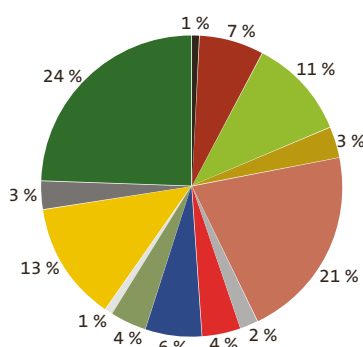
— V tomto roce byl zatím největší zájem o nabízené dříví, z hlediska počtu podaných nabídek, v lednu, kdy o 25 m³ dubu (kvalita III. A/B) z LS Šternberk soutěžilo 10 účastníků. Vyvolávací cena tohoto dříví se z 3 800 Kč/m³ vyhoupla na 4 866 Kč/m³ tj. cena se oproti ceně vyvolávací zvýšila o 28 %.

Bc. Petra Krášová, Ing. Jana Orságová

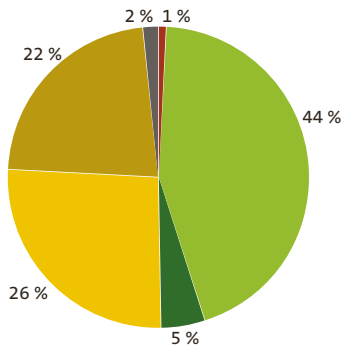
Podíl KL/LZ na zobchodovaném dříví formou EAD [m³] leden až únor 2008

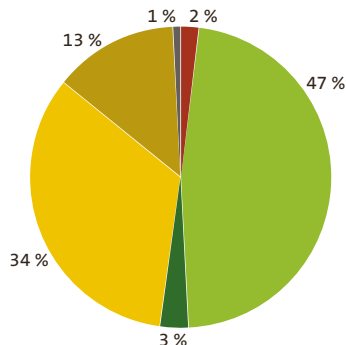
Podíl KI na zobchodovaném dříví formou EAD [Kč] leden až únor 2008

Podíl jednotlivých kvalit na zobchodovaném dříví [m³] leden až únor 2008

Podíl jednotlivých kvalit na zobchodovaném dříví [Kč] leden až únor 2008

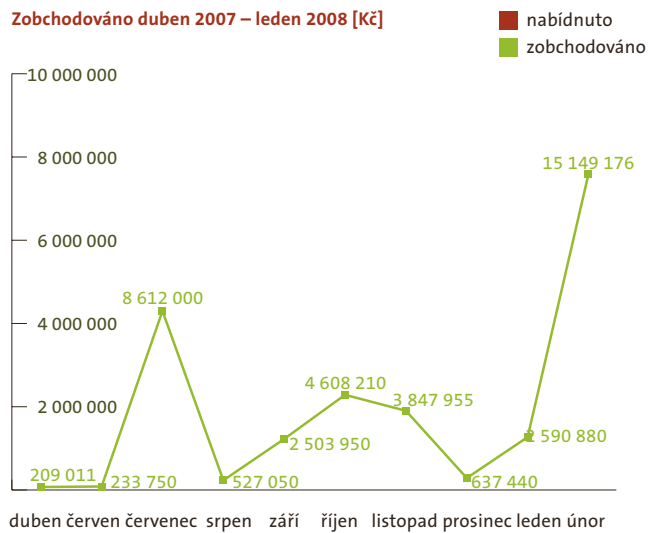

KI / LZ	Zobchodováno [m ³]	Zobchodováno [Kč]
Boubín	150	180 000
Brandýs n. L.	665	1 212 925
Brno	960	1 926 850
České Budějovice	630	593 260
Frydek – Místek	2 347	3 703 426
Hradec Králové	200	342 000
Choceň	700	732 900
Jihlava	785	1 093 555
Liberec	640	692 450
Plzeň	100	122 000
Šumperk	1 120	2 285 620
Teplice	470	547 050
Zlín	2 290	4 308 020

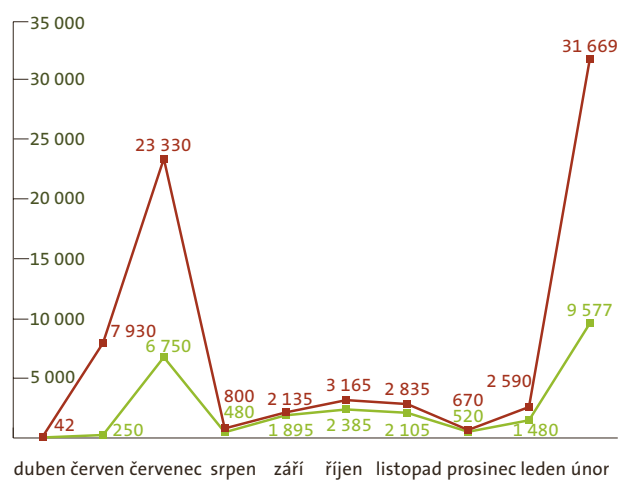
Kvalita	Zobchodováno [m ³]	Zobchodováno [Kč]
II.	100	382 000
III.	4 877	8 354 196
IV.	530	571 830
Sružený výřez	2 885	5 949 505
V.	2 485	2 345 895
VI.	180	136 630
Celkový součet	11 057	17 740 056

Zobchodováno duben 2007 – leden 2008 [Kč]

Bilance EAD duben 2007 – leden 2008 [m³]

elektronické aukce dříví nastojato

Dne 20. 2. 2008 Lesy ČR spustily první zkušební kolo prodeje formou elektronických aukcí dříví nastojato (EADN). Prvního kola EADN se zúčastnilo 35 lesních správ a do aukce byly přednostně zařazeny myštné porosty s většinovým zastoupením smrku a ostatních jehličnatých dřevin. Listnaté dřeviny byly v porostech určených pro aukce pouze vtroušeny.

Předmětem aukce byl ucelený těžební blok s přesně vymezenými hranicemi.

— V případě zahájení prodeje dříví nastojato (aukce nastojato byly pozastaveny z důvodu přetlaku dříví na trhu a z důvodu přednostního zpracování a zobchodování dříví, které napadalo následkem vichřice Emmy) poběží oba dva internetové aukční systémy – tj. aukce již vyrobeného dříví na odvozním místě, popř. expedičním skladě, a dále i aukce dříví nastojato paralelně.

Celková vyvolávací cena zobchodovaného dříví [Kč]	10 552 045
Celková vysoutěžená cena [Kč]	11 100 157
Zobchodované dříví [m ³]	9 476,25
Nezobchodované dříví [m ³]	7 906,00

— EADN má obdobná pravidla jako elektronická aukce vyrobeného dříví. To zejména znamená, že k účasti obchodních partnerů na aukci je nezbytná jejich registrace s následným uzavřením Smlouvy o podmínkách a pravidlech účasti na elektronických aukcích dříví.

— Nově registrovaní zájemci získávají oprávnění ke vstupu do obou aukčních systémů automaticky a pouze na jejich rozhodnutí závisí, zda v případě opětovného zahájení provozu EADN, budou aktivně využívat obě varianty nebo jenom jednu z nich.

— Registrace do systému elektronických aukcí Lesů ČR je bezplatná.

— Stejně jako v případě aukcí vyrobeného dříví budou aukce nastojato vypisovány s týdenní periodou tak, aby zájemci měli téměř celý týden na rozmyšlení a přihodění ceny a zároveň využili možnosti si porost prohlédnout.

VÝSLEDKY PRVNÍHO KOLA EADN:

V prvním kole EADN bylo vyhlášeno 35 aukcí a z toho bylo 19 aukcí úspěšných (tj. byla podána nabídka).

— Celková vyvolávací cena zobchodovaného dříví byla 10 552 045 Kč.

— Vysoutěžená cena celkového množství zobchodovaného dříví (9 476,25 m³) byla 11 100 157 Kč tedy došlo k nárůstu ceny o 548 112 Kč tj. celkově o 5,19 %.

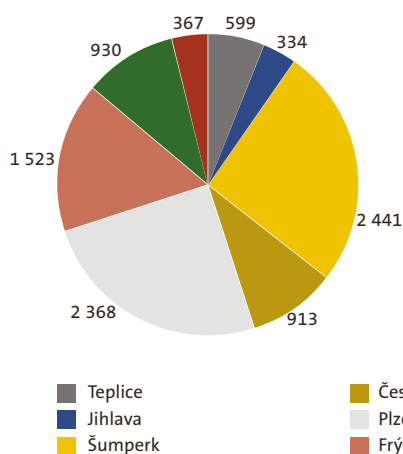
— V této souvislosti je potřeba zdůraznit, že náklady na těžbu, soustředění a manipulaci jsou plně v režii vítěze aukce. Dále je vítěz aukce na základě Kupní smlouvy povinen provést na vlastní náklady do stanoveného termínu i úklid klestu.

— Ačkoliv se v prvním kole aukce prodalo „jen“ 55 % nabízeného dříví, je potřeba uvést, že výsledky byly ovlivněny jednak počtem registrovaných odběratelů, kterých v době realizace prvního kola aukcí bylo méně než 90, a jednak celkovou nepříznivou situací na trhu se dřívím.

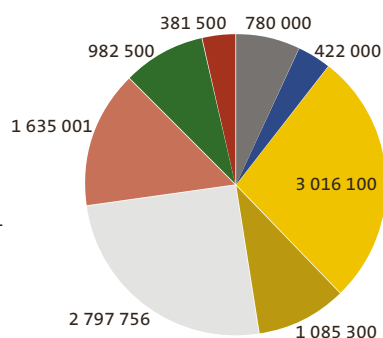
— Na závěr je potřeba poděkovat všem, kteří se na realizaci prvního kola aukcí podíleli, především pak obchodníkům na KI, pracovníkům odboru OHÚL a všem pracovníkům LS, jež se museli naučit ovládat internetovou aplikaci a nové taxační pomůcky, umožňující ukládat naměřené taxační veličiny v digitální podobě.

Bc. Petra Krásová, Ing. Jana Orságová

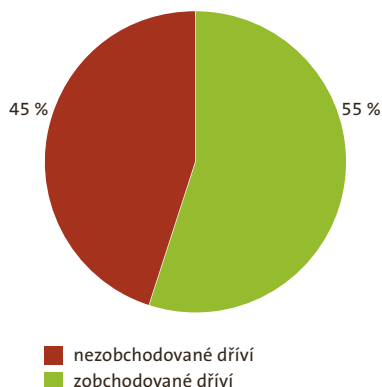
Podíl KI na zobchodovaném dříví formou EADN [m³]

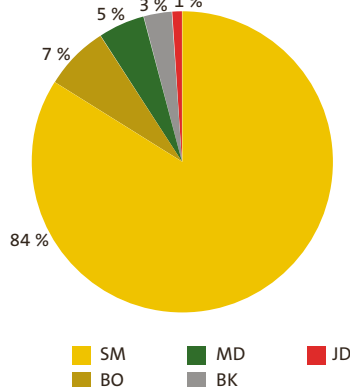
Podíl KI na zobchodovaném dříví formou EADN [Kč]

Podíl zobchodovaného dříví z celkového objemu dříví nabídnutého v EADN [m³]

Procentuální zastoupení hlavních druhů dřevin v celkovém objemu zobchodovaného dříví [m³]

Kyrill – rok poté

Před rokem udeřil orkán Kyrill. Pohovořil jsem si na toto téma s lesním správcem panem Vladimírem Skalou z Železných Rud.

Jak na to vzpomínáte?

— Bylo to hrozné. Už když foukalo, tak jsme tušili, že to bude špatné. Uvažte, co to muselo být za ohromnou sílu. Na Sušicku to zničilo i letité duby. Vyrvalo je to nebo ukroutilo i s kořeny. Tady u nás stromy ležely rozlámané jako sirky jeden přes druhý. Zažil jsem i kalamitu v roce 1984, ale Kyrill byl horší. Nejhorší byly ty komíny bořivé-ho větru, to si asi člověk nedokáže ani představit.

Jak to tady vypadalo v prvních dnech po kalamitě?

— Nejprve jsme museli zabezpečit přístupové komunikace. V prvních dnech jsme jenom prožezávali a uvolňovali cesty. Já osobně jsem měl ale také strach, aby nějaký neukázněný návštěvník v lese neodhodil cigaretu nebo si nerozdělal ohýnek a aby nedošlo k požáru.

V té době byla v plném proudu zimní sezona, jak to vnímali turisté?

— Hodně lidí telefonovalo a chtělo informace. Nejenom turisté, ale i místní. Kyrill úplně změnil okolní krajinu. Lidem obecně chyběla taková ta osobní kázeň. Vůbec si neuvědomovali nebezpečí, a tak se stalo, že zůstali po Kyrillu nějakí turisté v lese. Nebo vstupovali do popadajících porostů bez ohledu na ohrožení.

Vzhled krajiny se změnil výrazně?

— Změnilo se to dost. Změnil se pohled na krajinu. Na řadě míst Kyrill otevřel na hřebenech výhledy do širokého okolí. Najednou lidé přicházeli do míst, kde stál les, a teď tam byly široké výhledy do krajiny. Byli zvyklí tady vidět tento kopec, tento kus lesa... a teď tam ten kopeček nebyl. Kyrill ho srovnal se zemí. Jednoduše ze dne na den zmizely orientační body. Každý, kdo byl naučen vnímat krajinu, tak si to musel znovu projít a znovu si to zafixovat do paměti. Preventivně jsme na mnoha místech v lese umístili číslované panely s informacemi, že daná lokalita byla postižena větrnou kalamitou Kyrill, že zde probíhá její likvidace.

Byly vůbec v regionu kapacity, které by mohly začít kalamitu likvidovat?

— Kapacity tady byly, jenže v podstatě z bezpečnostních důvodů, aby nedocházelo k nějakým úrazům, byly nejpříjemnější harvesterové technologie. V době, kdy likvidace kalamity běžela naplno, tady dělalo asi 26 harvesterových uzlů. Denně se zpracovalo přes 10 000 kubiků dříví. Jen pro upřesnění – to je v mnohých revírech plán na celý rok. Situaci nám výrazně zjednodušil nouzový stav, který vláda vyhlásila. Mohli jsme tak udělat výběrová řízení ve zkrácených lhůtách a práce v lesích mohly začít o to dřív.

Takže jste měli celkem napilno.

— Poměrně ano. Dnešním pohledem se ale dá říci, že jsme to zvládli velice rychle. K tomuto dni se dá zodpovědně říci, že ta nadílka – to mám na mysli,

kalamitu – je zpracována. Následky jsou ale trvalejšího charakteru a dlouhodobé. A stále připadá další dříví. Porosty jsou Kyrillem narušeny, je narušený kořenový systém, porostní stěny nejsou kompaktní a stačí, aby jen trochu fouklo, a samovolně padá další dříví.

Hodně se mluví o globálním oteplování. Myslíte, že i tyto katastrofy s tím mají spojitost?

— To nevím, ale říkal jsem si, proč Kyrill, proč Lothar... Nežijeme přece někde v Pacifiku nebo Karibiku, kde jsou takové katastrofy časté. Zdejší konfigurace terénu je poměrně dost kopcovitá. Větry tu vždycky byly, jsou a budou. Tak to prostě je. Jde jenom o to, jak často se budou opakovat a s jakou ničivou intenzitou. Ty loňské škody jsou velice rozsáhlé. Kyrill způsobil spoustu holin, které budeme muset v nejbližší době zalesnit. Podle příslušného lesního typu a cílového hospodářského souboru budeme na postižená místa sázet zpevňující a meliorační dřeviny, zejména jedli a dub. Na některých místech počkáme, jak si příroda pomůže sama.

Co budete na vaší Lesní správě ještě letos v návaznosti na Kyrilla dělat?

— Klest jsme už uklidili loni. Na místě jsme jej rozdrtili, sešrotovali a odvezli pryč. Stejně tak jsme likvidovali kůrovcem napadenou dřevní hmotu. Ještě musíme opravit některé poničené cesty. Hlavně nás ale letos čeká zalesňování.

Tak to mi nezbyvá, než vám popřát Lesu zdar! a poděkovat za rozhovor.

TĚSNĚ PŘED UZÁVĚRKOU TOHOTO ČÍSLA NÁS „NAVŠTÍVILA“ EMMA

Tak meteorologové pojmenovali vichřici, která zasáhla Česko o víkend 29. 2.–2. 3. 2008. Přes původní obavy se zdá, že Emma nenapáchala takové škody jako orkán Kyrill. Větrné poryvy bičovaly naše lesy s přestávkami od pátečního večera do neděle. Navíc je nedoprovázely bouřky. Síly orkánu vítr dosahoval jen na horských hřebenech. Pamětníky napadne srovnání, že Kyrill udeřil také v noci z pátku na sobotu a také foukal celý víkend. Jen tedy můžeme doufat, že napřesrok nefoukne zase.

Radek Drahný

Velký a Malý Polom, rezervace královen

Více než čtyřicet procent lesů, které obhospodařuje státní podnik Lesy České republiky, leží v územích, která jsou nějakým způsobem chráněna, ať už v rámci evropské soustavy Natura 2000, nebo podle zákona o ochraně přírody. Lesníci, vedeni tradiční stavovskou snahou o zachování přírodního bohatství pro příští generace, věnují péči o tato území mimořádnou pozornost. Pojďme se do jedné takové přírodní rezervace společně podívat...

a lesní odborníci o pralesě hovořili jako o „vzácnosti, jakou je možno nalézt jen v hlubokých lesích východních Uher, Sedmihradska a Bukoviny“. Od té doby byl prales chráněn a na Silvestra roku 1933 byly jeho dvě oddělené části Malý a Velký Polom vyhlášeny přírodní rezervací o celkové rozloze 18 ha. Spolu s rezervacemi Adršpašsko-teplické stěny a Prachovské skály je tak Polom nejstarším chráněným územím moderního typu v Čechách.

— Horní Bradlo a okolí patřilo Auerspergům (trdovaným též jako Auspergové). V roce 1866 se do obce přistěhoval sklářský mistr František Rückl, který zde postavil sklářskou huť a nazval ji po kněžně Auerspergové Huť Vilemínina. V této souvislosti se nabízí otázka: Jak je možné, že nedaleko skláren, náročných na spotřebu tvrdého palivového dřeva, vydržel nedotčený kus původního jedlobukového lesa? Odpověď je prostá: Prales byl totiž až do pozdních let 19. století oborou. O zachování původního lesa se tudíž zasloužila spárkatá zvěř, která pro něj dnes paradoxně představuje největší nebezpečí.

OSUDY KRÁLOVEN

Symbolem Polomu byly odjakživa nejmohutnější jedle nazývané *královny*. Původní *Stará královna* rostla u auerspergského dřevěného loveckého zámku z 19. století v JV části Velkého Polomu. Dosáhla výšky 46 m a obvodu kmene 580 cm a v roce 1905 byla ve svých 320 letech odstraněna pro sešlost věkem. *Nová královna* rostla asi 200 metrů od zámku a po několika vichřicích byla v roce 1958 vyvrácena. Byla vysoká 52 metrů a 320 roků stará. Mezi zbylými jedlemi byla nalezena *Mladá královna* s obvodem kmene 490 cm, která padla za oběť vichřici v roce 1965, tedy pouhých 7 let po *Nové královně*. Největšími dnes žijícími stromy jsou 45 m vysoká jedle s obvodem kmene 342 cm a 43 m vysoký smrk s obvodem 378 cm.

— Jak padaly *královny*, naplňoval se i osud celého jejich biologického rodu. Dnes v rezervaci roste pouhých 16 vzrostlých jedlí, převážně v Malém Polomu. Chybí celé generace jedlí z doby, kdy byl prales oborou a jedlové semenáčky sloužily srnci a jelení zvěři za pochoutku. Přirozené obnově jedle a buku rovněž neprospěly tendence ponechat prales osudu, tedy tzv. přirozenému vývoji. „Nyní nelze hovořit o přirozeném vývoji,“ uvádí Tomáš Vrška ze Správy Národního parku Podyjí, který v roce 1995 prováděl v rezervaci opakovaně šetření porostních charakteristik. „Přirozeným vývojem by byl stav, kdy člověk skutečně nevstoupí do vývojového cyklu lesního společenstva ani sekundárně, tj. například nezvyší

- 1 2 Předmětem ochrany v řadě přírodních rezervací je lesní
- 3 společenství. K nejstarším z nich patří Žofínský prales, Boubínský prales, ale také přírodní rezervace Polom v Chráněné krajinné oblasti Železné hory.

1 Pohled na kustošovskou lípu a tvrz od hrobky

2 Bukové zmlazení chráněné oplocenkou

3 Interiér Velkého Polomu

PŘÍRODNÍ REZERVACE POLOM

Místo: Lesní komplex asi 1,5 km JV od Horního Bradla

Katastrální území: Velká Střítež, okres Chrudim

Výměra: 18,33 ha

Nadmořská výška: 545–624 m nad mořem

Datum vyhlášení: 31. 12. 1933

Předmět ochrany: Zbytek bukojedlového pralesa typického pro střední polohy Železných hor s výskytem mnoha zajímavých a vzácných rostlinných i živočišných druhů.

Správce rezervace: Správa CHKO Železné hory

Organizační jednotka LČR: Lesní správa Nasavrky, Krajský inspektorát Choceň

Základ rezervace na středně bohatých a bohatých stanovištích (SLT 5S, 5B, 6V) severozápadních svahů vrchu Polom nedaleko Horního Bradla byl již lesním hospodářským plánem na roky 1896–1905 zcela vyloučen z hospodaření jako „vzácný dekorativní porost v revíru střítežském o rozloze 14,39 ha“. Tehdy zde rostly až 55 m vysoké jedle o hmotnosti až 35 m³

- 1 2 neúměrně stavy zvěře (ať pouze likvidací predátorů, či záměrným chovem spárkaté zvěře).“ Právě přemnožená srnčí zvěř, která dnes nemá přirozeného nepřítele, představuje pro dřevinou skladbu pralesa největší nebezpečí, protože likviduje buk s jedlí a uvolňuje prostor vřsudypřítomnému smrku.
- 1 Z rezervace Polom
- 2 Kustošovská hrobka

SOUČASNÝ PLÁN PÉČE

Plán péče na období 1998–2009 mezi současnými negativními vlivy uvádí na prvním místě okus přirozeného zmlazení spárkatou zvěří. Proto předepisuje regulační opatření v podobě nátěru semenáčků repelenty a oplocování jednotlivých ploch s bohatším zmlazením, případně dosazování jedle. Je nutné poznamenat, že díky péči Lesní správy Nasavrky toto opatření již po deseti letech přináší ovoce v podobě odrostlých jedlí a buků, zejména v oplocenkách. Odrůstající generace se tak zastoupením dřevin blíží původní dřevinné skladbě víc než generace předchozí.

— Jako druhý z negativních vlivů uvádí plán péče zvyšující se turistickou zátěž a vstup návštěvníků mimo značené stezky. Z toho důvodu je dalším předepsaným regulačním opatřením údržba cest a tabulí s informacemi pro návštěvníky rezervace. Pouze osvětou a cílenou výchovou lze totiž zabránit tomu, aby veřejnost prales vědomě nebo nevědomky poškozovala.

— Samostatným opatřením uvedeným v plánu péče je budoucí propojení obou částí rezervace. Proto už dnes lesníci z nasavrcké správy Lesů České republiky postupně přeměňují smrčiny mezi Malým a Velkým Polomem na smíšené porosty s původním zastoupením buku, jedle, javoru a dalších cílových dřevin. Stejným procesem procházejí i smrčiny v bezprostředním okolí rezervace. Do budoucna by tedy i v ochranném pásmu Polomu měly růst věkově rozrůzněné bukové jedliny.

NEJDE JENOM O LES

— Prales s věkovitými doupnými stromy a trouchnivějícími kmeny je ideálním životním prostředím nejen pro mnoho dalších rostlinných druhů, ale i pro spoustu nižších i vyšších druhů živočišných. „Na území je vázán výskyt 59 druhů obratlovců, bohatá společenství bezobratlých a společenstva nižších rostlin,“ uvádí se v plánu péče.

— Prales například skýtá značné bohatství mykologické. Rostou zde vzácné houby, třeba kukmák bělovlunný (*Volvariella bombycina*), korálovec bukový a jedlový (*Hericium coralloides et flagellum*) a bondarceвка horská (*Bondarzewia mesentaria*). Pozoruhodný je nález mozkovky rosolovité (*Ascotremella faginea*), která patří

mezi silně ohrožené druhy hub. Krásnoporka chlupatá (*Jahnoporus hirtus*), která zde byla objevena v roce 1987, se v Evropě vyskytuje pouze na 65 místech.

— Z nejvýznamnějších bylin připomeňme alespoň řeřišnici trojlistou (*Cardamine trifolia*), mokřýše vstřícnotělého (*Chrysosplenium oppositifolium*), kyčelnici cibulkonosnou a devítilistou (*Dentaria bulbifera et enneaphyllos*) a krušík širolistý (*Epipactis helleborine*).

— Na starých a trouchnivých stromech žijí vzácné druhy hmyzu. Typický je třeba roháček bukový (*Sinodendron cylindricum*). Ve stromových dřevokazných houbách se vyskytují například potemník *Bolitophagus reticulatus* a červotoči rodu *Dorcatoma*. Vzácnějším druhem je také pestrokrovečník *Tillus elongatus* vázaný na výskyt červotoče rodu *Ptilinus*. Významné je společenstvo bezobratlých žijící v pralesních porostech, např. pavouk *Walckenaeria cuspidata* a žížala podhorská *Eisenia submontana*.

— Z typických zde hnízdících ptačích druhů zmiňme alespoň budníčka lesního (*Phylloscopus sibilatrix*), datla černého (*Dryocopus martius*) a holuba doupuňáka (*Columba oenas*).

HORNÍ BRADLO

Turisté, kteří navštíví rezervaci Polom, by neměli zapomenout porozhlédnout se po okolí. Samotné Horní Bradlo a jeho okolí patří k tradičním a vyhledávaným letoviskům. Oplývá čistým vzduchem, klidem a pohodou, ale nabízí i řadu zajímavostí. V bývalé Rücklově sklářské huti se například vyrábějí vánoční ozdoby. Na severním svahu nad obcí stojí od roku 1893 novogotická kaple Panny Marie od stavitelů Františka a Jana Schmoranzových ze Slatiňan. Růžena Rücklová, manželka zakladatele sklárny Františka Rückla, nechala kapli vystavět jako rodinnou hrobku.

TVRZ A LÍPA V LIPCE

Pamětihodnosti nabízí i nedaleká osada Lipka, dnes část Horního Bradla. Již počátkem 13. století zde stávala tvrz, kterou v roce 1557 koupil vladický rod Kustošů ze Zubří (u Trhové Kamenice). „Jan Kustoš ze Zubří a Lipky zřídil při tvrzi na Lipce Jednotě Českobratrské sbor a postavil zde nové, důkladné sídlo,“ uvádí se v turistickém průvodci Jaroslava Mareše z roku 1934. „Bývala to pěkná budova s arkádami a věžicemi, stavěná do čtverce, o dvou poschodích, s úpravnými jizbami a nádvořími obtočenými sloupovitými ochozy. Byla by vzdorovala každému nepřátelskému útoku. V 17. věku budova zpustla; asi před 100 lety zničením ambíků, vysoké

krásné věže a odbouráním patra byla budova přeměněna v jednoduché hospodářské stavení, které tu dosud stojí na návrší.“

— Současný majitel se objektu snaží vrátit podobu starodávné tvrze a docela se mu to zatím daří. Patrová budova je zastřešena, zazděný portál v SZ průčelí tvrze obnoven, do někdejších rozvalin se vrátil duch středověku...

— Sto metrů od tvrze JZ směrem se tyčí mohutná kustošovská lípa. Je asi 27 metrů vysoká a její nízko rozdvojený kmen má obvod přes osm metrů. Se svými více než 600 lety patří k nejstarším lipám celého Chrudimska. Spolu s tvrzí vrací lípa člověka do hlubokého dávnověku, do tvrdých časů autentického lidství. Vždyť už v době, kdy českou krajinou zněl chorál Ktož sú boží bojovníci, byla přinejmenším dvacetiletým stromem!

HROBKA

Lípa roste při cestě k bývalému česko-bratrskému hřbitovu, z něhož dnes zbyla jenom hrobka vladckého rodu Kustošů. „Dva staré náhrobky se znakem kustošovským, představujícím půl zubra z přílbice vycházejícího, kryjí hroby obnovitele tvrze Jana Kustoše ze Zubří (zemř. r. 1588) a jeho manželky Doroty ze Šanova (zemř. r. 1586),“ praví se v Marešově turistickém průvodci z roku 1934. „Odpočívají tu jejich děti a mnoho poddaných, přiznávajících se k víře Jednoty Česko-bratrské. Pole kolem hřbitůvky zve se dosud U kostelíčka a podle zpráv vesničanů vyorávají se tu dosti často lidské kosti, což je důkazem, že zdejší hřbitov byl někdy mnohem rozsáhlejší.“

— O hrobce kustošovské se také bájilo, že z ní vede chodba na Zubří a k Polomi. Okolní lid vždy choval úctu k tomuto místu, neodvážil se ničím zde pohnouti, neboť kolovala o posvátném místě pověst, že kdo by je zneuctil, nenalezl by nikde pokoje. Nad sklepením hrobky, z níž prý vede ona tajná chodba, stávaly do roku 1870 dva smrky-velikáni; jejich stáří odhadovalo se na 300 let. Ač jejich větve se rozrůstaly přímo od země, neopovážil se nikdo jich ani dotknouti, neboť se říkalo, kdo by větve stromů nějak poškodil, tomu že na místě ruka ochrne.

— Stromy uchovaly se neporušeně až do roku 1870, kdy byly oba bleskem roztříštěny. Nyní jejich místo zaujímají dva štíhlé javory.“

— Ze dvou štíhlých javorů jsou dnes dva pozoruhodné, větrem a osudem poznamenané solitéry. A tak je to tady se vším. Ať navštívíte pralesní velikány Velkého a Malého Polomu, nenápadnou osadu Lipka s její tvrzí a věkovitými stromy, či snad dokonce rozlehlé keltské oppidum za kopcem u České Lhotice, vždy na vás dýchnou věky. Zjistíte, jak velmi relativní veličinou je čas, a každodenní starosti se vám tváří v tvář staletím budou zdát méně tíživé. Alespoň pro tu chvíli zcela určitě.

Jaroslav Jonáš, foto autor

600 let stará kustošovská lípa v Lipce

malé střípky z plesu

Jak jsme již uvedli v minulém čísle, měli jsme příležitost si popovídat hned s několika interprety, kteří vystoupili na 12. reprezentačním plese LČR. Řekli nám i něco o svém vztahu k přírodě a lesům.

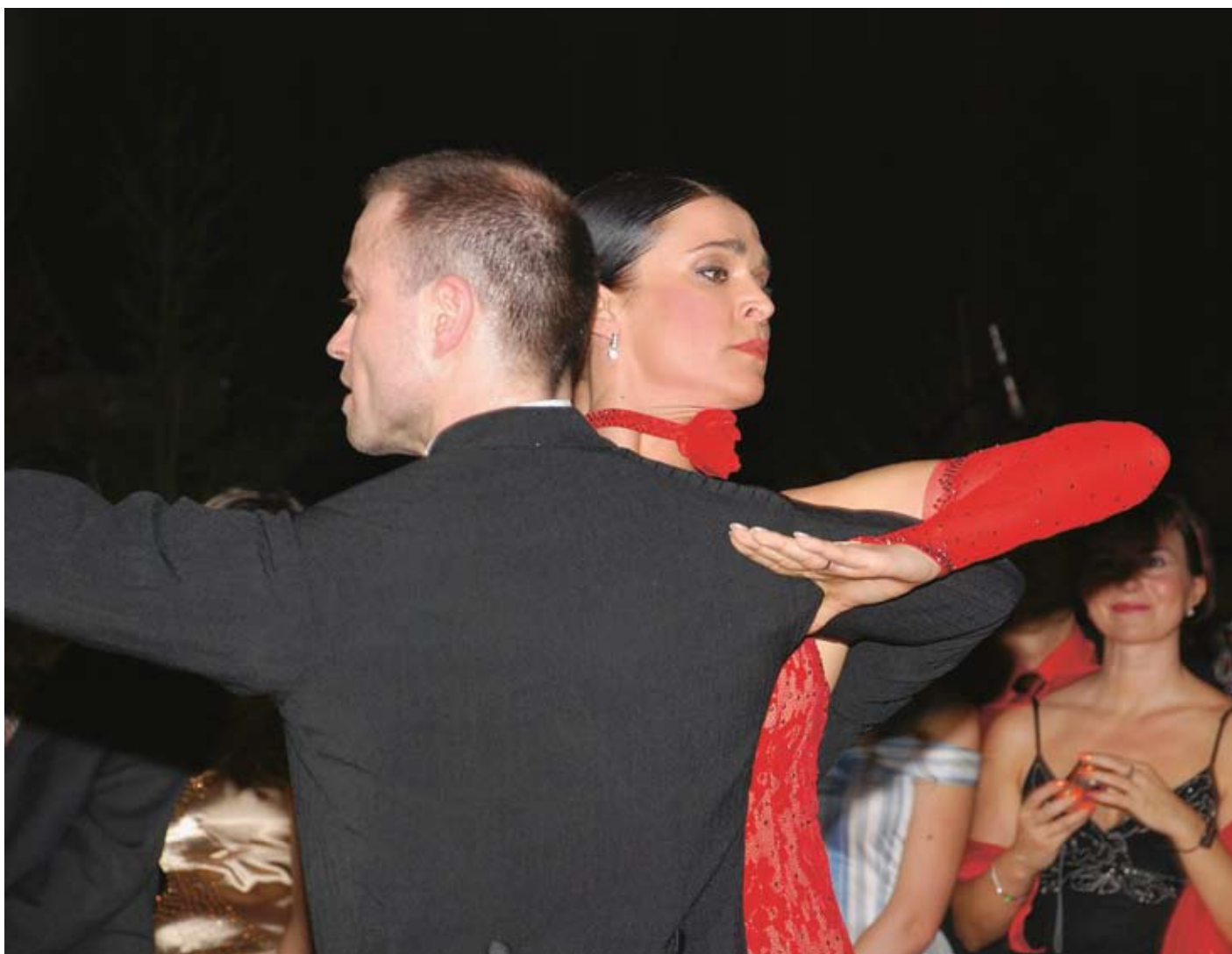
Ještě před zahájením celé akce jsme měli příležitost sledovat při nácviu tance paní Mahulenu Bočanovou s jejím tanečním partnerem Jaroslavem Kunešem.

Bylo to opravdu poučené, do jakých detailů je třeba při nácviu zajít a na co všechno pamatovat. Přesto má tento pár určité tanec „v krvi“. Paní Bočanová nám o svém tancování řekla:

— „Perfektně nezvládám žádný tanec. Tedy laik si možná řekne, ta hezky tančí, ale já už tancuji rok, a když víte, jak to má vypadat, tak to opravdu nejde dohnat za rok, za dva. To bychom museli trénovat každý den, a to vážně nejde. Ale dejme tomu, že standard mi jde daleko líp

než latina. Pro mě je jednodušší, protože jsem dělala balet. Taky je to všechno v objetí, takže je to snazší, co se týče rovnováhy, a partner mě navede. Latina je těžší, protože je většinou na jednu ruku nebo úplně vedle sebe. Nejráději mám tango, valčík, waltz, slowfox. Trpím u rumby, cha-cha je docela v pořádku. Jive mají lidi rádi, ten budeme dneska taky tančit. Je takový rychlý, efektní.“

— „Co se týče přírody, tak les, to je pro mě štěstí, relax, nádherná vůně, klid. Myslím si, že procházka v lese je daleko víc uklidňující než například moře, to ruší, je divoké. Les je klid, totální harmonie. Vrchol štěstí a blaha, to je pro mě ležet na zádech v mechu.“

Duo Těžkej Pokondr, pánové Roman Ondráček a Miloš Pokorný, působili velice civilním a klidným dojmem. K tématu les se krátce vyjádřil pan Pokorný.

— „Roman byl honec, já rád chodím do Průhonického lesa, mám ho rád a je to blízko. Když je příležitost, jeme i na houby. Ale není to každý víkend.“

Od pana Ondráčka jsme se dozvěděli, jak vypadá takový bavič „v civilu“.

— „Určitě nepřijdu domů a neudělám kotrmelec, aby se zasmáli. Snažíme se být přirození. Já bych řekl, že tak v normálu. Když na to přijde, jdu třeba na zábavu do hospody. Ty doby, kdy jsme cítili, že musíme u stolu pobavit, ty jsou pryč. Teď jsme v klidu. Asi taky není dobré, přijít někam a stáhnout na sebe pozornost. Raději už posloucháme, co kámoši, co rodina a tak dále.“

To nejhezčí vyznání lesům jsme si nechali na konec, je od Václava Neckáře.

— „Les – to je procházka pro zdraví. Já jsem po mozkové příhodě před šesti lety chodil po lese a okysličoval si mozek. Když jsem ze začátku chodil a mluvil si pro sebe, nemohl jsem dát dohromady větu. Teď mám pocit, že můžu nadiktovat knihu. Do brdských lesů chodím na houby, protože je rád sbírám a jím. Ne že bych je uměl připravit. Já uvařím leda tak kafe, možná. Z dětství mám vzpomínku, vzhledem k tomu, že jsem řadu let bydlel s bráchou a maminkou v Ústí nad Labem, pamatuji si ten pohled na panoráma lesů. Když jsem potom po letech přes Cínovec jezdil do Německa, tak jsem viděl, jak je ten les nemocný, skoro zmizel. Úplně se změnil. Myslím si, že je dobře, že se vysazují nové a asi ty správné stromy, protože se situace zlepšuje. Jako dítě jsem vždycky o Vánocích čekal na vůni stromčeku. Teď, jak je člověk starší, živý stromek si nekupuji a doufám, že tím jeden zachráním.“

Ladislava Řehounková

vzdělání a zábava

Talk show s názvem Aby lesy nebyly jen v pohádkách připravoval a zajišťoval státní podnik Lesy České republiky, který se v minulém roce stal generálním partnerem pohádky Zdeňka Trošky Nejkrásnější hádanka a navázal kontakt s Pohádkovým královstvím.

Celý únorový měsíc se nesl ve znamení pohádky, lesnického vzdělávání a osvěty dětí základních škol v sedmi velkých městech (České Budějovice, Hradec Králové, Plzeň, Pardubice, Olomouc, Ostrava a Ústí nad Labem). Většina těchto akcí se konala v sálech kin CineStar, které bylo možno díky spolupráci s jejich provozovatelem využít.

— Program byl laděn pohádkově, a proto zaměřen hlavně na vzdělávání žáků mateřských školek a prvního stupně základní školy. Tomu přispěla i účast režiséra nové české pohádky Zdeňka Trošky, který dětem vyprávěl o natáčení v nádherných exteriérech lesa ve Staré oboře poblíž Hluboké nad Vltavou a také jim prozradil několik triků z natáčení, jež mohly děti zhlédnout i v krátkém dokumentu o vzniku této pohádky.

PESTRÝ PROGRAM

Talk show provázel moderátor a současně sokolník, který sebou přivezl i některé své ptáčí svěřence. Součástí představení bylo rovněž vystoupení trubačů z Lesního závodu Kladská, Lesní správy Javorník nebo úspěšného kynologa z Lesní správy Nižbor. Svou účastí zpestřil tuto akci známý imitátor hlasů zvířer. Program byl spojen se soutěží pro děti, ve které mohly zúročit své znalosti ze školy i ty získané v této talk show.

— Program byl přímo nabit zajímavými informacemi z oblasti lesnictví a myslivosti. Nejen děti si po skončení kromě drobných dárek odnášely nové užitečné poznatky, ale rozšířil se obzor i nejednomu přítomnému pedagogovi. Děti také viděly na vlastní oči

a mohly si pohladit psy – špringršpaněla a foxteriéra, dravce – rarohe, který patří Lesům ČR, a výra velkého. Každá třída obdržela tři druhy semen (smrk, borovice a modřín) spolu s návodem na pěstování. Díky tomu si každý zúčastněný žák může vyzkoušet vypěstovat stromek a poznávat průběh vývoje od semínka až po vzrostlý strom, pokud bude dodržovat návod. Účastníci byli poučeni o chování v lese a do rukou se každému z nich dostalo Desatero chování v lese.

— Soutěž se skládala ze tří částí. První část byla zaměřena na poznávání fotografií stromů a zvířat. V druhé části mohly děti poznávat různé předměty nejen vizuálně, ale i podle hmatu. Třetí část byla zaměřena na poznávání věcí uložených v neprůhledných pytlíčcích pouze hmatem. Tato část se jevila jako nejobtížnější. Řada těchto malých žáčků i z mateřských školek nás svými znalostmi velmi příjemně překvapovala. Ti nejlepší získali hezké odměny a ke gratulacím se připojoval i Zdeněk Troška společně s výrem velkým zvaným Kuba.

PŘÍNOS PRO VŠECHNY

Tato akce je pro školy velice přínosná, osvětluje nejen dětem, ale i jejich vyučujícím význam lesnictví, lesního hospodářství. Také umožňuje účastníkům nahlížet na les jinými očima.

— Velké poděkování si zaslouží všichni, kteří se na talk show podíleli a kterým nebyly lhostejné zářící a po zajímavostech prahnoucí dětské oči.

Ing. Lucie Wojtylová

OSOBNOSTÍ VELKOKARLOVICKÝCH LESŮ BYL I JOSEF MENŠÍK

— V létě devadesátého sedmého roku se konala na LS Rožnov pod Radhoštěm významná akce. Bylo po povodních, opravy jejích následků v lesích byly v plném proudu, bylo potřeba s tím seznámit i veřejnost. Na revíru Valašská Bystřice byla proto připravena tisková konference v terénu. Mezi přítomnými lesními správci z obvodu tehdejšího rožnovského oblastního inspektorátu byl i lesní správce LS Velké Karlovice Josef Menšík. Domluvili jsme se na druhý den ráno na exkurzi po karlovické správě.

— Chtěl mi postupně ukázat ty nejhezčí a nejzajímavější porosty, tak jsme začali nad Karolinkou v údolí Kobylská na místě zvaném Bílá hlína. Zavedl mne do porostu s jedlí, smrkem a bukem, pod nimi bylo bohaté přirozené zmlazení. Pana správce jsem si v tomto porostu vyfotografoval. Po asi půl roce jeho kolegy, kamarády a známé zaskočila těžko uvěřitelná zpráva: lesnímu správci LS Velké Karlovice Josefu Menšíkovi dotlouklo nemocné srdce. Stalo se to 19. března 1998 v den jeho svátku. Tedy před deseti lety. Se vsetínskými a karlovickými lesníky jsme se shodli, že si v našem časopise jako lesnická osobnost Hornovosackého regionu zaslouží tuto malou vzpomínku:

— Josef Menšík se narodil 14. září 1939 v Ježově. Po absolvování Lesnické technické školy v Hranicích nastoupil na umístěnkou k Lesnímu závodu Velké Karlovice na polesí Velké Karlovice k polesnému Miloši Jančovi. Po vojně nastoupil v roce 1960 jako lesní technik na polesí Malé Karlovice se sídlem v Pluskovci. Po státní zkoušce v roce 1963 se stal po Alfrédu Kollandovi vedoucím polesí Malé Karlovice. Byl jím až do roku 1977, kdy se stal nejprve provozním inspektorem pro těžební činnost a v roce 1980 vedoucím plánovačem na Lesním závodě Velké Karlovice. Po transformaci lesního hospodářství

v roce 1992 byl jmenován lesním správcem LČR na Lesní správě Velké Karlovice.

— Po celý svůj život byl věrný karlovickým lesům. Byl osobností jako lesník, ale i tím, že byl vstřícný k lidem a nikomu vědomě neublížil a nikoho nezarmoutil. Setkání s ním zanechala vzpomínky, které nedovolí vzpomínat se smutkem. S kolegou, který s ním sloužil na Lesní správě Velké Karlovice v Léskovém, Petrem Matějkou, jsme navštívili na Bílé hlíně porost s jedlí, smrkem a bukem, ve kterém jsme před deseti lety s panem Menšíkem stáli. Mateřský porost je dotěžen a z přirozeného zmlazení je hezký smíšený les.

jnk

PODĚKOVÁNÍ OD POLANSKÉHO PĚVECKÉHO SOUBORU

— Ve Valašské Polance funguje již téměř tři roky pěvecký soubor, který si klade za cíl nejen vyplnit dětem volný čas, ale i vychovávat a vzdělávat je. A to nejen hudebně, ale i v mnohem širším okruhu.

— Děti doplňují vystoupení svými výtvarnými díly. Také spolupracovali při ztvárnění „živého Betléma“. V této skupině je zapojeno až 35 dětí a mladých lidí ve věku od 5 do 18 let. Setkávají se na pravidelných zkouškách a výsledky své práce pak předvádějí na různých vystoupeních, jako je vánoční koncert, starovalašské dožínky, vítání občánků. Zúčastňují se i menších festivalů a mají na svém kontě i krásný úspěch – 1. místo ve své kategorii na festivalu Hradní tóny v Brumově – Bylnici.

— Jak nám napsali z Valašské Polanky, věnovat se tomuto hezkému koníčku jim mimo jiné pomohli i pracovníci našeho podniku, zejména pan Ing. Miloš Valenta, ředitel KI Zlín. Díky podpoře bylo možné nakoupit například hudební vybavení. Rádi tlumočíme jejich poděkování.

L.Ř.

TRADICE POMLÁZKY

— Velikonoční svátky jsou plné tradic, zaměřili jsme se na tu, která přiměla řadu lidí vyrazit do přírody. Tradice velikonoční pomlázky je velice stará. První zmínky o ní pocházejí ze 14. století od pražského kazatele Konrád Waldhausera.

— Co se skrývá pod pojmem pomlázka? Tento název označuje svazek spletených vrbových proutků, který slouží ke šlehání, ale je to i to, co si koledník odnese z koledování. Plést pomlázku měl dříve umět každý muž. Do různých velikých pomlázek z různého počtu vrbových proutků (3, 4, 6, 8, 9, 10, 12) se vlétala červená stuha. Malé pomlázky se nosily stočené v kapse, což je praktické. Se středně velkými se chodilo na koledu a těm téměř dva metry dlouhým se říkalo obřadní.

— Na Velikonoční pondělí vstávali děti, chlapi a muži časně zrána, aby vyrazili s pomlázkou na koledu. Šlehali děvčata, aby byla zdravá, pilná a veselá po celý rok, předávali jim tím svěžest, mladost, ohebnost a zdraví mladého proutku. Svobodné dívky jim za to zavěšovaly na pomlázky barevné stuhy. Vdané ženy koledníci vyšlehali proto, aby jim vyhnali zlý jazyk. Nenavštěvovali však sousedy, s nimiž nevycházeli dobře. Také hospodář vyšlehal čeládku, aby byla „k dílu“, krávu, aby se brzy otelila, a ovocné stromky, aby se probudily k nové, hojné úrodě.

— V dřívějších dobách došla pomlázka užítku i další den, o takzvaném „odplatném úterý“, kdy děvčata oplácela hochům. Někde se místo pomlázky ujmala úkolu pomladění studená voda. Tento zvyk se nazývá „oblévačka“. Nebylo radno se jí vyhýbat, neboť „prašivý bude ten, kdo nebyl politý vodou“.

L.Ř.

CO SE DAŘÍ LESNÍKŮM A OCHRÁNCŮM PŘÍRODY NA VALAŠSKU?

— „Nedávno navštívil naši lesní správu předseda ZO ČSOP ve Valašském Meziříčí Milan Orálek. Přinesl grafické zpracování dvou naučných stezek a přišel se poradit o nových námětech spolupráce jejich organizace s Lesní správou Vsetín,“ – těmito slovy mne uvítal lesní správce Josef Dobeš a dodal: „Byl by rád, kdybyste jej navštívil. Také ze strany lesní správy mohu tuto návštěvu doporučit. Již dlouhá léta máme spolu velmi korektní vztahy, spolupracujeme zejména na projektech pro veřejnost, jako jsou například naučné stezky. Spolu s okolními lesními správami jsme pro ně stěžejními partnery.“

— Bez dlouhého vysvětlování a povídání o činnosti ČSOP ve Valašském Meziříčí mě Milan Orálek s kolegou Miroslavem Dvorským doslova zahrnul publikacemi a informačními materiály, které v nedávné době vydali. Za těmito publikacemi stojí velký kus práce zejména v terénu. Například naučné stezky vycházejí hvězdicovitě z Valašského Meziříčí, Vsetína a Rožnova pod Radhoštěm a místy na sebe navazují. Celkem jich postavili 25 ve třech krajích, z toho polovinu ve spolupráci s LČR, lesními správami Vsetín, Rožnov, Frenštát, Luhačovice a Bystřice pod Hostýnem. A jak konkrétně probíhá spolupráce mezi ČSOP a LČR?

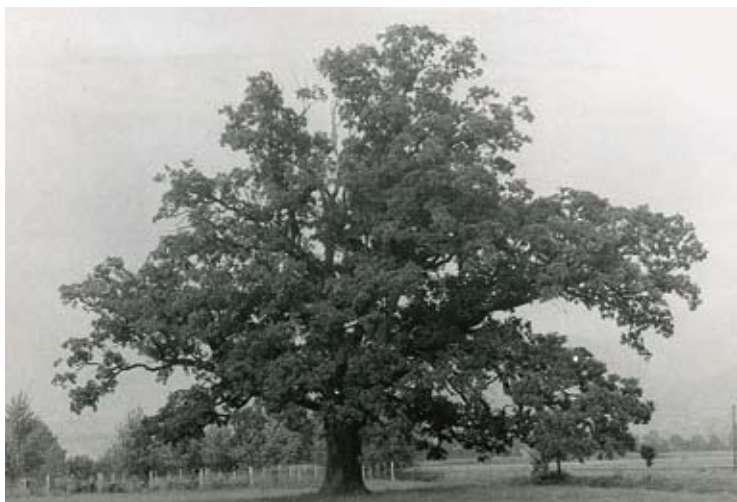
— Lesníci zajišťují budování posezení a přístřešků na trasách naučných stezek, upravují studánky, podílejí se na textech informačních tabulí i na vydávání zmíněných publikací a informačních materiálů. Každý rok spolupracují s ČSOP Val. Meziříčí na ochraně biodiverzity v lesích – letos např. při mapování výskytu lesních mravenců ve Vizovických vrších, opatřeních na ochranu netopýrů v okolí Radhoště, vyhledávání míst výskytu tisů v lesích, ale také třeba při 4. vydání velmi žádané publikace o Hranické propasti.

jnk

úprava torza

Popravčího dubu

Snad nejvíce pověstmi opředeným stromem na Šumpersku je takzvaný Popravčí dub ve Velkých Losinách. A právě na něm si můžeme ukázat konkrétní příklad spolupráce státního podniku Lesy České republiky a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

1 Popravčí dub v roce 1966

2 Stav v roce 1990
po jednostranném
ořezání koruny

1 2 Dub roste osamoceně v nivě řeky Desné na jižním okraji Velkých Losin, v sousedství zámeckého parku. V současné době se zde nachází lesní školka. Mohutný vzrůst a významná soliterní poloha tohoto dubu (druhově se jedná o dub letní) byly důvodem k jeho přesnému zaměření a začlenění do předválečné sítě geometrických bodů. Evidence a geodetické zaměřování významných stromů probíhalo po r. 1920 na celém území Čech a Moravy a jeho koordinátorem byl tehdejší konzervátor ochrany přírody Rudolf Maximovič, který působil na Ministerstvu školství a národní osvěty Republiky Československé. Od roku 1982 byl Popravčí dub státem chráněn jako památný strom s ochranným pásmem 15 m.

VÝVOJ V 60.–80. LETECH

Na fotografiích z roku 1966 a 1971 je Popravčí dub ještě zobrazován s plně olistěnou rozložitou korunou a s jedinou suchou větví v její horní části. Na archivní fotografii z roku 1975 byl již podíl suchých větví v koruně dubu vyšší a po roce 1980 se v dokumentaci Popravčího dubu objevují údaje o náhlém spontánním zhoršování stavu a silném prosychání koruny. Náhlé zhoršení fyziologické vitality bylo zjevně důsledkem zatrubnění potůčku, který protékal nedaleko Popravčího dubu a zásoboval jej vodou. Po r. 1980 byl Popravčí dub již silně poškozený, polovina jeho koruny odumřela a byla v roce 1989 odstraněna. Obrovský pahýl po odřezané kosterní větvi na severní straně byl zakryt šindelovou stříškou. Průmět těžiště jednostranně ořezané koruny zůstal po ořezu vychýlený mimo střed kmene směrem na jih, což při rozkvyu působilo zvýšené namáhání dutého kmene (obr. 2).

ZAČÁTEK TOHOTO STOLETÍ

Stav Popravčího dubu se po r. 2000 jevil jako stabilizovaný, ačkoli kmen stromu měl rozsáhlou dutinu otevřenou k severu a odumřelé dřevo v dutině bylo rozkládáno červenou hnilobou. Dub sice přirůstal na kmeni podprůměrně, ale na jednoletých větvích měl roční přírůstky asi 5 cm, byl normálně olistěný, omezeně kvetl a plodil. Jeho životaschopnost v posledních letech jeho existence se spíše zlepšovala, přitom zjevně pokračovalo snižování stability kmene v důsledku rychlého rozkladu obvodového nosného dřeva kmene parazitickou houbou zevnitř. Klimatické podmínky v letech 2005 a 2006 i následující mírná a vlhká zima byly pro rozvoj podhoubí optimální a rozklad zdravého nosného dřeva na obvodu kmene probíhal rychleji než tvorba nových letokruhů.

DUB ODOLAL I KYRILLOVI

Ničivý orkán Kyrill v únoru 2007 zasáhl Popravčí dub od západu, tedy ve směru kolmo na otevřenou dutinu. Při tomto směru zatížení klesá stabilita dutého kmene asi na polovinu. Ani tato extrémní zátěž neměla pro Popravčí dub fatální následky.

— K selhání stromu došlo až 25. 2. 2007, necelé dva týdny po orkánu Kyrill. Při náporu vichřice ve směru od severu k jihu, přímo do otevřené centrální dutiny, se těžiště jednostranně ořezané koruny ještě více vychýlilo od středu kmene a tím se znásobilo jeho namáhání. Kmen dubu se zlomil asi 3 m nad zemí, koruna spadla jižním směrem do prostoru lesní školky, přitom zůstala opřená o vysoký pahýl kmene (obr. 3). Pokud jde o parametry Popravčího dubu, obvod kmene dosahoval 575 cm, výška (po ořezu koruny) 14 m, šířka koruny 18 m, věk byl

odhadován na 400 let. Vzhledem k mohutnému vzrůstu působí dub majestátním dojmem i po zlomení kmene.

ROZHODOVÁNÍ

Další osud zlomeného stromu byl předmětem mnoha diskuzí, odborných konzultací a jednání dotčených stran. Od původního záměru zrušit zákonnou ochranu stromu a nabídnout jeho dřevo ke zpracování na reklamní zápalky bylo nakonec upuštěno. Na základě doporučení Agentury ochrany přírody a krajiny ČR byl zvolen postup zohledňující kulturní a historický význam stromu i samotného místa, kde rostl a které je spojeno s historickými událostmi i legendami. V takových případech se staré stromy po dožití nahrazují na stejném místě novými jedinci stejného druhu, pokud možno i se stejnou genetickou výbavou.

— Vlastník stromu, podnik Lesy ČR, torzo zlomeného stromu staticky zajistil proti sesutí podpěrami z dubových klád, které neruší vzhled torza. Kostra stromu byla následně upravena přírodě blízkým způsobem. Vznikla tak esteticky působivá dominanta, která bude ponechána na původním místě nejen jako kulturně-historický artefakt, ale také ke studijním účelům. Současně nebude omezen normální provoz lesní školky.

— Rozkládající se hmota padlých stromů je životním prostředím řady zajímavých druhů organismů, zejména hmyzu a hub. U velmi starých stromů je druhové spektrum těchto organismů nesrovnatelně bohatší a zajímavější ve srovnání s mladými stromy. S ohledem na omezené příležitosti, které naše kulturní krajina pro přežívání starých stromů a jejich torz nabízí, tak Popravčí dub stále představuje skutečně unikátní biotop, který může přinést nové informace o naší přírodě.

CO BUDE DÁL

— Ochrana stromu podle zákona 114/1992 Sb. nebyla zrušena a Popravčí dub má stále statut památného stromu. Ke každému zásahu do památného stromu je potřeba souhlasu orgánu ochrany přírody Městského úřadu v Šumperku. Po havárii byly v březnu r. 2007 z dubu odebrány rouby a semena s cílem uchovat jeho unikátní genofond a vypěstovat následníky se stejnými nebo téměř totožnými geny, jaké měl padlý historický velikán. Tito potomci budou vysazeni poblíž torza Popravčího dubu, aby v příštích desetiletích a staletích vyznačovali dalším generacím původní stanoviště popravčího dubu a územní rámec historických událostí s tímto stromem spojených.

RNDr. Irena Vágnerová,
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, středisko Olomouc

3
4

3 Po havárii v březnu 2007

4 Umístění podpěr
podle návrhu

dobrodružství poznávání

Tentokrát se přišel s námi podělit o svoje zážitky pan inženýr Přemysl Voborník, zástupce lesního správce na LS Znojmo, který se zúčastnil na podzim loňského roku expedice do Nové Guiney – Západní Papuy.

Visutý most z lián
a bambusu
foto MVDr. Luděk Uzel

CO VLASTNĚ VÍME O NOVÉ GUINEI?

Je to druhý největší ostrov na světě hned po Grónsku. Rostou na něm zatím druhé největší souvislé tropické deštné pralesy hned po Amazonii. Nová Guinea je jedinečná tím, že vývoj zde probíhal odděleně desítky milionů let. Flóra i fauna (zejména hmyz) je druhově tak bohatá, že potenciál dosud neobjevených původních druhů je nejvyšší mezi ostatními zeměmi světa. Žije zde neobvyklé množství různých druhů ptáků, kterých bylo dosud napočítáno přes 700. Nejznámější jsou nádherné rajky a největší je kasuár, podobný pštrosům. Nouze není ani o hady a u řek si dosud musíte dávat pozor na krokodýly. Domnívám se, že většina druhů hmyzu na Nové Guiney dosud nebyla popsána. Tradičně nejčastějším rostlinným zdrojem potravin domorodců jsou ságo, banány, kokosové palmy, tykve, sladké brambory a guamero.

Novou Guineu osídlili první lidé melanéskeho typu už před více jak 40 000 lety. Postupně se rozdělili do více než 1 000 kmenů a u každé skupiny se odděleně vyvíjel její jazyk, takže si kmeny přestávaly rozumět. Vzhledem k nepřístupnosti a bojovnosti se tak staly nejstaršími nezávislými společenstvími na Zemi. Nutno však podotknout, že v současné době se již o nezávislosti dá mluvit jen s velkou nadsázkou.

PRALESY

O Západní Papue proběhly před časem v médiích zprávy, že pralesy v této části Papuy hrozí do 10 let téměř úplné

zničení. Jaká je realita? Viděl jsem jen malou část. Asi 1 000 km po řekách v oblasti Mamberána a několik pěších několikadenních výletů do okolních hor. Hodně bylo vidět i z malých letadel, která jsme využívali k dopravě do a z Mamberána. Dalším zdrojem informací byly satelitní snímky. Nutno konstatovat, že kolem mořského pobřeží je území silně exploatované, zejména kolem měst, kam neustále proudí přistěhovalci indonéského původu asiatského typu. Ti rychle přeměňují džungli na pole a sady. Mimo zemědělsky obdělávané pozemky jsou zde celé oblasti velikosti stovek ha zbavené všech stromů bez známek obnovy lesa a další rozsáhlá území silně proředěná těžbou. Z těchto městských center se táhnou do vnitrozemí cesty, kolem nichž jsou také vidět důsledky silné těžby, v kopcovitých terénech zejména sesuvy půdy. Další kapitolou jsou desítky km² území postižených těžbou nerostných surovin bez jakýchkoliv známek sanace.

OBLAST MAMBERÁNO

Samotná oblast Mamberána je rozsáhlá nížina velká asi jako Čechy, obklopená ze všech stran horami a protkaná sítí mnoha řek, z nichž mnohé ještě nejsou zanesené v mapách. Tyto řeky se v severní části spojují do řeky Mamberáno, která proráží pohoří Van Rois a veškeré vody odvádí do Tichého oceánu.

Rostlinná společenstva kolem řek nesou jasné stopy možná desítky tisíc let vlivu lidské činnosti, ačkoliv řeky za tuto dobu musely území několikrát za sebou přerovnat. Kolem řek jsou vidět na každém kroku chlebovníky, kanárníky, různé druhy palem ságo-vých a kokosových, banánovníky a další plodonosné dřeviny.

Lesní porosty jsou většinou kolem řek proředěné a stromy silně zarostlé liánami. Stromy tu dosahují maximální výšky do 50 m. Neviděli jsme obrovské pralesní velikány, jaké lze najít např. v nepřístupných nížinných oblastech Bornea. V podhorských oblastech se výška stromů zvětšila, ale i zde bylo vidět stopy dlouhodobé lidské činnosti.

Oblast musela být lidmi v minulosti osídlena hustěji než dnes a i na velmi prudkých svazích (lanovkové terény) lidé káceli stromy a připravovali tak podmínky pro pěstování plodonosných rostlin, zejména banánů a guamera. Po vyčerpání půdy se zahrádky a sady posouvají o kousek dál, aby se po vykonání pomyslného kruhu zase vrátily na stejné místo. Jistě proto v blízkosti sídel vymizely obrovské staré stromy. Stezky domorodců však procházely místy s velikými stromy včetně rdousivých fikovníků – vždy ve velké vzdálenosti

od sídel a splavných řek. V oblasti Mamberána jsme nikde neslyšeli hrčení motorových pil, až u osady Papasena, kde byly stavěny uprostřed zahrádek domky pro domorodce. Na stopy komerční těžby dřeva jsme v této oblasti nenarazili.

— Řeky neustále posouvají své koryto. Voda řek na jedné straně ukrájí břeh a na druhé straně toku nanáší sedimenty. Na těchto naplaveninách vyrůstají většinou jednodruhové lesní porosty, které by svým vzhledem potěšily nejedno srdce středoevropského lesníka. Vypadají totiž jako perfektně vychovávané stejnověkové mladé porosty. Výškově i tloušťkově nijak zvlášť diferencované, nepřestihlené a nepřehoustlé vyjma porostů do 3 m výšky. Teprve při výškách porostu nad 15 m se v nich objevují další druhy dřevin.

O NEBEZPEČÍ NENÍ NOUZE

Nikdy nezapomenu na výjev, kdy kolega Luděk Uzel uklouzl na pěšině (20 cm široké) na skalní stěně a při pádu ho na okamžik zadržely větve stromů rostoucích z hlubin, na které dopadl s roztaženými končetinami, a pak zmizel za křikem domorodců, který zněl v jejich tónové řeči hodně vysoko a naříkavě, něco jako „Axó“ (pozor). Větve se za ním zavřely, ozvalo se žuchnutí a pak nastalo hrobové, skličující ticho, které se zdálo nekonečné. Pak se někde z hloubky asi 7 m ozvalo: „Jsem v pořádku a lezu nahoru.“ Při neobyčejném štěstí to odnesl jen několika modřinami, ale ztratil při tom všechny exponované filmy z předchozích čtyř dnů.

BUDOUCNOSTI SE SNAD NEMUSÍME BÁT

Zprávy o tom, že ze Západní Papuy zmizí původní džungle do 10 let, se mi zdají přehnané. K tomu není vybudovaná dostatečná dopravní infrastruktura. Bez investic nadnárodních společností budou dopravní cesty vznikat velmi pomalu. Obávám se ale, že velké mezinárodní firmy již získaly mnohá práva využít přírodní bohatství Západní Papuy.

— Domnívám se, že poptávku po tropických dřevinách by mohly vyřešit investice do obnovy lesa s žádanými druhy dřevin ve vytěžených oblastech s již vytvořenou dopravní infrastrukturou. Na tom by se mohla vychovat generace lesníků, kteří by již mohli s daleko větším přehledem, zkušenostmi a citlivým přístupem k problematice ochrany přírody využívat dosud nezměrné lesní bohatství Západní Papuy.

— S výsledky expedice jsem byl vcelku spokojen. Mohl jsem studovat vývoj nížinného pralesa na mnoha příkladech od sukcese po vzrostlý les i vliv domorodců na stav lesa. Zaměřili a pojmenovali jsme novou řeku, zachytili dosud nepopsané živočichy, v žádném okamžiku jsme se nenudili, jen domorodce nepoznamenané civilizací jsme nenašli.

Děkujeme Ing. Voborníkovi za zajímavé vyprávění.
Ladislava Řehounková

1 2
3

1 Lesních porosty se stopami lidské činnosti
foto Petr Tůma

2 V rovinatém území řeky neustále mění koryto
foto MVDr. Luděk Uzel

3 Masožravky rodu Nepenthes. Voda z pohárků se dá pít, protože trávicí šťávy rostliny zlikvidují bakterie
foto Petr Tůma

Javorník, Javorník, cez Javorník chodník...

Tak začíná temperamentní lidová písnička z Valašsko-Kysuckého pomezí. Opravdu všemi dolinami, které vychází z Velkých Karlovic, vedou cesty a chodníky na hřeben Javorníků. Zde na Horním Vsacku a také na několika revírech na levém břehu řeky Senice hospodaří převážně Lesy České republiky, s. p., Lesní správa Vsetín.

Lesní správce Josef Dobeš,
revírník Dalibor Dušek
a emeritní lesní správce
Rudolf Hykl

Před deseti lety jsme tento region navštívili ještě v době působnosti Lesní správy Velké Karlovice s lesním správcem Josefem Menšíkem. Co se zde za tu dobu změnilo?

— Bohužel nedlouho po naší návštěvě vyměnil svoji pozemskou pouť valašskými lesy za nebeský věčný hvozd pan Josef Menšík. Lesníci na něj dosud v dobrém vzpomínají. Došlo k organizačním změnám, sídlem lesní správy se stal v roce 1998 Vsetín, lesním správcem Rudolf Hykl. Po jeho odchodu do důchodu, ale stále v čínorodé práci pro les a myslivost, se stal lesním správcem Josef Dobeš. Přišel sem z druhé strany Vsetínských vrchů – z Rožnovska.

— Nejhezčí výhled na lesy LS Vsetín, ale částečně i LS Ostravice a LS Rožnov pod Radhoštěm je z rozhledny Súkenická na moravsko-slovenském pomezí na vrchu Čarták nedaleko Bumbálky. Jednoho únorového dne se při příležitosti reportáže na Čartáku sešli dva dobří sousedé – vsetínský lesní správce Josef Dobeš a ostravický správce Ing. Karel Matula. Měli jsme štěstí, kdy aspoň na hřebenech zářilo slunce, ale v údolích byla inverze.

— V létě se sem určitě vydejte na výlet z karlovické osady Léskové dolinou Velká Hanzlůvka. Asi na polovině cesty vás osvěží prý zázračná voda Laďova pramene. Vtipný nápis žiznivé poutníky přesvědčuje: živý to zdroj zdraví – ženám svírá, mužům staví. No nevím, asi také záleží na věku... Každopádně vás však osvěží nejen pramen, ale také lesní správou vybudovaná retenční nádrž a odpočinout si můžete v postaveném altánu. To vše bylo vybudováno stejně jako mnoho dalších podobných

objektů z Programu 2000. Ten se před deseti lety teprve rozbíhal.

— Významnou událostí v lesích LS Vsetín za toto období byla i sněhová a námrazová kalamita v zimě 2005–2006. Tehdy padlo na 80 000 m³ dřeva.

MYSLIVOST NA LS VSETÍN

V honitbách LS Vsetín je bonitována jelení zvěř v téměř všech třinácti honitbách kromě honiteb Trubiska a Háje. Na okraji Hostýnských vrchů se vyskytuje daňčí zvěř, není však normována. Vyskytuje se také černá zvěř. Srnčí zvěř byla decimována v několika nedávných tuhých zimách, navíc je hlavně v horských oblastech atakována predátory, zejména rysy. Ze šelem se občas vyskytují i medvědi a vlci, převážně přecházejí ze Slovenska. Loni se v lovecké sezoně vyskytovali medvědi v dolině Kychová v honitbě Makyta. Trofeje srnčí zvěře jsou kvalitní, často dosahují medailových hodnot. Horší je to však u zvěře jelení v důsledku malých výměr honiteb. Lesníci LS Vsetín vlastní tři služební lovecky upotřebitelné psy: zástupce lesního správce Petr Matějka a revírník František Václavík brakyře jezevčíkovité a revírník Karel Zvoníček slovenského kopova.

PTAČÍ OBLAST NATURA 2000

Téměř 70 % výměry LS Vsetín náleží do CHKO Beskydy a toto území bylo také vyhlášeno ptačí oblastí Horní Vsacko. Předmětem ochrany je čáp černý, datlík tříprstý, strakapoud bělohřbetý, lejsek malý, jeřábek lesní, chrástal polní a tuhyk obecný. Pro lesní hospodářství to například znamená omezení těžby – po 15. březnu se netěží v bukových porostech starších 80 let.

VALAŠSKO – HORNÍ VSACKO

To je kraj známý především díky svému lidovému charakteru a svým obyvatelům, zvaným Valaši. Region Valašska – Horního Vsacka spojován právě s historickou tradicí Valachů, tedy původních obyvatel území, jejichž způsob života byl spojen s pastevectvím ovcí a kladným vztahem k hodnotám přírodního bohatství. Hlavní prioritou Valašska – Horního Vsacka je cestovní ruch a s ním spojené aktivity a infrastruktura.

— Mikroregion Valašsko – Horní Vsacko se nachází na horním toku řeky Vsetínská Bečva na česko-slovenském pomezí. V podkově horských masivů Javorníků a Vsetínských vrchů se spojilo 10 obcí a měst do území předurčeného ke všem formám rekreace, sportu a volnočasového vyžití. Jména těchto obcí jsou Velké Karlovice, Karolinka, Nový Hrozenkov, Halenkov, Zděchov, Huslenky, Hovězí, Janová, Ústí a Vsetín, který je i správním

centrem regionu. Od názvu Vsetína je také historicky odvozen název Vsacko.

— V regionu je dbáno na soulad s principy ochrany životního prostředí, neboť mikroregion se nachází na území Chráněné krajinné oblasti Beskydy. Odtud vzniklo i motto „Valašsko – a dotek přírody je cítit v každém koutě území.“ Sídlo regionu je ve městě Karolinka. S lesním správcem Josefem Dobešem a dvěma revírníky jsme se v něm sešli s jeho manažerem Romanem Kalabusem a položili mu několik otázek:

Na základě čeho se řídí a rozvíjí činnost regionu Valašsko – Horní Vsacko?

— „Na základě projektu Rozvojové partnerství v cestovním ruchu v oblasti Hornovsacka, který je financován z dotačních titulů EU a Zlínského kraje. Na realizaci projektu se významně podílí Lesy České republiky, s. p., Lesní správa Vsetín a LS Rožnov. Dosud nejvýznamnější projekt, na kterém se LČR podílely, byl financován z fondu Interreg III B.“

V čem se tento podíl projevuje?

— „Turistická magistrála po hřebenech Vsetínských vrchů a Javorníků měří 70 km a je vedena po turisticky značených cestách. Lesní správy umožnily úpravu terénu na turistických trasách a cyklostezkách a postaraly se o vybudování zařízení pro turisty – laviček a altánků – na turisticky významných místech.“

Na jaké akci region pracuje v současnosti?

— „Na několika místech je již vybudována bezbariérová cyklotrasa údolím Vsetínské Bečvy ze Vsetína do Velkých Karlovic. Nejdůležitějším úkolem je její dokončení.“

— Málem bychom zapomněli zdůraznit, že prvotním

podnětem k založení mikroregionu byla záchrana lokálky ze Vsetína do Velkých Karlovic. Stále prosperuje a letos v červnu se dočká stého výročí svého vzniku. Všichni jste na oslavy srdečně zváni. Oslavy to budou důstojné i veselé.

— Lesní správu Vsetín často navštěvuje její bývalý lesní správce, který na Vsetínsku působil 37 let – Rudolf Hykl. Lesníky byli jeho děda i otec. Při našem setkání jsme si popovídali i o našem časopise:

— „Lesníky vnímám jako velkou rodinu. Mají k sobě blízko jako lidé, příslušníci zeleného cechu, jsou si blízcí svým myšlením. Lesařina je poslání. Do lesnických škol jsme přicházeli proto, abychom v dalším životě žili v přírodě a dali jí kus sebe. Tyto pocity jsou bohužel v současné hektické době a rozpolcenosti zájmů v lesnictví potlačeny. Zmíněné vnitřní pocity však v lesnicích nezemřely, je potřeba je oživovat. Časopis Lesu Zdar by tomu měl pomáhat. Každý lesník je zvědavý, kde působí jeho kamarád ze školy, kam jeho kolegy zavál osud a služba lesu. Určitě čtenáře zaujmou rozhovory, výměna zkušeností, fotografie lesníků v praxi.“

— V podvečer zastavil před sídlem lesní správy na Vsetíně autobus a z něj vystupovali v dobré pohodě lesníci. Byli obtíženi botami, uniformami, zkrátka vším, co „nafasovali“ ve výstrojním skladu v Hradci Králové. Tak jsme se setkali i s lesníky, které jsem tentokrát nestihl navštívit. Lesník, ochránce přírody, včelař a revírník Vlastimil Martínek z Kychové mi kladl na srdce: „*Nezapomeňte napsat do novin, na co se dnes možná schválně zapomíná, že největšími ochránci lesů byli a jsou lesníci!*“

Retenční nádrž v údolí Velká Hanzlůvka

práce zástupce lesního správce

V jedné z dolin, které vybíhají z Velkých Karlovic, se táhne údolí Podřaté. V ní působil polesný Miroslav Matějka. Polesí tehdy náleželo k Lesnímu závodu Velké Karlovice. Jeden ze synů polesného Matějky, Petr, pokračuje v lesnickém povolání.

**Zástupce lesního správce
Petr Matějka**

Po absolvování Střední lesnické technické školy v Hranicích na Moravě nastoupil jako lesník rovněž na polesí Podřaté, potom byl přeložen do funkce technika na polesí Léskové. Po transformaci v roce 1992 se stal zástupcem lesního správce LS Velké Karlovice, v současnosti působí ve stejné funkci na LS Vsetín. V práci napřed technika, potom zástupce lesního správce, převažuje administrativa.

— Po roce 1992 začal i v lesnictví nástup počítačové techniky. Ke zpracování lesní hospodářské evidence tehdy sloužil program LHE. Revírníci tehdy ukládali prvotní data z výroby do počítače a na disketě je přinášeli na LS k dalšímu zpracování. Výkony se odsouhlasily s dodavatelem prací a výsledky zpracování údajů sloužily k fakturaci. Vývoj šel dál, používal se program DOGA, Topol, LHKE, PROPLA, od 1. ledna tohoto roku se postupně rozjíždí program MVO. Bude mimo jiné sloužit operativnímu přehledu o výkonech na každém revíru, lesním závodě a lesní správě.

Při naší návštěvě na LS Vsetín ve druhé polovině letošního února jsme položili Petru Matějkovi pár aktuálních otázek.

V jakém stadiu je zavádění tohoto programu?

— „Všichni revírníci dostali nové počítače, které jsou v této době postupně uváděny do provozu. V lednu a únoru probíhá zkušební testovací provoz. Revírníci

prozatím ještě nepracují na revíru samostatně s tímto programem, ale zkušebně pořizují data z výroby centrálně na lesní správě. Z ředitelství LČR průběžně docházejí pokyny k zdokonalení práce v tomto programu.“

Co z vašeho hlediska by bylo možné na programu MVO zdokonalit?

— „Snad by bylo možné poněkud upravit grafiku, aby byla uživatelsky přehlednější a bylo usnadněno ovládání v prvotní fázi pořizování dat. Při chybné manipulaci se může stát, že revírník bude vzniklý problém řešit s obtížemi. I práce s novým programem určitě závisí na praxi a na zvyku.“

Nejen prací s počítačem „živ je“ zástupce lesního správce. Z pootevřeného bytelné skříně na mne vykoukl vyrovnané řady šanonů s bohatou agendou. Jen tak namátkou: vede přehled o veškeré genetice lesních dřevin na LS, podílí se na kontrole kvality sadebního materiálu, vede agendu evidence imisních škod i škod způsobených zvěří, agendu povolených chemických přípravků v lesním hospodářství, agendu evidence LHE, vykonává ochrannou službu, vydává povolení k vjezdu do lesa, vede agendu v pronajatých honitbách i v režijní honitbě...

— Jak je tedy patrné, smysl práce zástupce lesního správce není jen v onom zmíněném zastupování...

valašské husličky dobře hrají

Ještě stále můžeme nalézt lidi, kteří udržují tradici výroby dřevěných lidových nástrojů. I my jsme měli příležitost se s jedním takovým seznámit.

Nad dřevěnou chaloupkou v jedné z horských valašských osad váleli po louce pod lesem tři ogaři sudy. Byli pro tuto zábavu v nejlepším věku – od tří do šesti let. Patřili do chaloupky, do které jsme se s lesníkem Petrem Matějkou z LS Vsetín dozvonili tlačítkem s cedulkou „Kašpaříkovi“. Nejprve nás uvítal mohutný reprezentant druhového názvu PES. Štěně s postavou bernardýna, které rozhodně není líné se načrtnout. Přijalo nás vlídně, stejně jako jeho pán – **Vít Kašpařík**, který zde se svojí paní Barborou žije osm let. Upravili si přes sto let starou dřevěnou chaloupku, ze které vyzařuje člověčenství. My jsme tam však přišli kvůli koníčku a nyní i povolání a poslání pana Kašpaříka – výrobě dřevěných lidových dechových a strunných nástrojů. Vzhledem k tomu, čemu se věnuje, by člověk předpokládal, že je roduvěrný Valach. Vysoký chlap s bohatým plnovousem s ostrými rysy ve tváři. Ale chyba lávky, oba jsme rodáci z Brněnska, on je syn výrobce hudebních nástrojů a muzikanta z Blažovic. Pan Kašpařík i jeho paní od mládí mají rádi Valašsko, tak se tam usídlili. V regionu, kde nyní žije, nikdo nevyrábí lidové hudební nástroje, tak se pustil do píšťalek a houslí. Na umělecké kovářství, kterému je vyučen, však nezanevřel, z kovu zhotovuje lidový hudební nástroj grumle. Že jej neznáte? Je to drnkací nástroj a ovládá se ústy!

— Jak se takové nástroje vyrábějí? V chaloupce pod trámovým stropem se sušila pořádná otep provrtaných bezových kmínků, připravených k výrobě píšťalek.

Pana Kašpaříka jsem se zeptal, kam na bez chodí.

— „Příliš se nehodí bez z volného prostranství. Dřevo je tvrdé a křehké, není rovné. Nejlepší je bez z lesa, je rovný.“

Asi nejlepší prostředí pro rozhovor bude ve vaší dílně...

— „Proč ne, ale nic příliš zajímavého tam neuvidíte. Nemám mnoho nářadí, pracuji převážně obyčejnou kudlou.“

Jak dřevo připravujete?

— „Bezové dřevo nechávám nenavrtnuté tak pět let schnout, hotové píšťaly, pastýřské flétny salašovky i hlásky, fujary, píšťaly dud i velké trouby napouštím lněným nebo parafínovým olejem.“

Jaké strunné nástroje zhotovujete?

— „Věnuji se zejména houslím, jejichž spodní část – tělo – je dlabaná z jednoho kusu javorového dřeva. Vrchní deska je ze smrkového dřeva. Pro potřeby lidové muziky může být přibita hřebíčky. Housle mají zajímavý zvuk. Při speciálních zakázkách vrchní desku kličím. Doba výroby hudebních nástrojů je individuální. Píšťalku si můžete ze surového bezového prutu vyrobit na mezi a brzy vám praskne, naproti tomu výroba nástrojů pro profesionály trvá několik let.“

Používáte ke konečné úpravě houslí nějaký speciální lak?

— „Lak nepoužívám, používám osvědčený postup: napouštím housle slivovicí.“

Že se ptám, ta je přece jedinečná i při jiných osvědčených postupech... Na skříni vidím nějaký truhlík.

Vyrábíte i nábytek?

— „To je také strunný dlabaný hudební nástroj – kobza. Je vydlabaný z jednoho kusu smrkového dřeva. Vypadá opravdu jako obrácený truhlík se strunami. Dutou stranou leží na stole, drnká se po strunách a při hře rezonuje celá dřevěná chalupa.“

Mistrně ovládáte hru na hudební nástroje, které vyrábíte. Hrajete v nějaké kapele?

— „Příležitostně si zahrajeme v hudecké muzice spolu s přáteli – manželi Mužíkovými: Eva hraje první housle, Petr hraje druhé housle, na kobzu a grumle.“

V Kašpaříkově chaloupce se otevřely dveře, tři hladoví a poctivě uválení ogaři přiběhli domů. Kombinězy máma rozvěsila na ohrádku u kachlových kamen. S kolegou jsme se rozloučili a plni dojmů opustili bojiště. Proč jsem vám v úvodu neprozradil, kde Kašpaříkovi žijí? Už teď se u nich dveře netrhnou. Chci uchovat aspoň trochu soukromí těchto prima lidí. Ale vždyť jsem vám o nich napsal skoro všechno, máte tady i fotku, píšťalky jsou k dostání ve skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm na folklorních akcích, i v muzeu ve Velkých Karlovicích. Přejme lásku a klid tomu domu...

Ručně dlabané housle

Správa toků – oblast povodí Moravy

Likvidace povodňových škod a prevence jejich vzniku je nejdůležitějším úkolem správ toků, tedy také Správy toků – oblasti povodí Moravy se sídlem ve Vsetíně.

Správa toků – oblast povodí Moravy se sídlem ve Vsetíně, kterou vede Ing. Alena Janišová, zajišťuje správu vodních toků na území krajů Zlínského, Olomouckého a zčásti Jihomoravského a Pardubického. Tuto správu vykonává na téměř 5 000 km toků při jejich cca 12 % upravenosti. Správa toků má celkem 24 zaměstnanců, z toho je 16 správců vodních toků. Těmito pracovníky je řízena vlastní správa toků i komplexní investorská činnost při realizaci úprav toků, odstraňování povodňových škod na tocích a realizace protipovodňových opatření.

— V době trvání LČR bylo území nynější ST Vsetín postiženo v roce 1997 povodněmi zejména v povodí Rožnovské Bečvy. Jen na okrese Vsetín vznikly povodňové škody na tocích ve správě LČR v hodnotě 460 mil. Kč. V roce 2006 vznikly na území správy povodňové škody v odhadu 80 mil. Kč. Tyto škody byly způsobeny jarním táním vysoké sněhové pokrývky. Jednalo se o řadu drobných škod ve výši necelých 13 mil. Kč, které se podařilo Správě odstranit ještě téhož roku. Ostatní škody, převážně velkého rozsahu, byly odstraněny v roce 2007. Jednalo se o povodňové škody na tocích Rusava a Lutoninka ve Vizovicích, na Kateřinickém potoce a Bílé Vodě v Červené Vodě apod. Tyto stavby vyžadovaly stavební povolení a budou hrazeny z dotací a všechny budou dokončeny v roce 2008. Na tyto akce byla využita možnost čerpání finančních zdrojů ze státních prostředků.

— Z významných akcí hrazených z dotačního titulu Operačního programu Rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství nutno vzpomenout akce „Oprava hrzení bystřiny Rouštky km 0,850–0,965 a 1,916–2,665“ v Růžďce, která byla dokončena v roce 2006, „Hrzení bystřiny

Kudlovský potok km 1,358–2,032“ ve Zlíně, byla dokončena „Oprava HB Radkovský potok km 0,000–1,300“. Dále jsou prováděna opatření ve veřejném zájmu podle § 35 odst. 1 zákona 289/95 Sb. o lesích. Takto bylo realizováno celkem 7 akcí. V neposlední řadě ST Vsetín z vlastních zdrojů na hrzení bystřin v roce 2007 uvolnila 59,5 mil. Kč. Dotace činily téměř 50 mil. Kč, z toho dotace na odstranění povodňových škod téměř 18 mil., na protipovodňovou ochranu 12 mil., dotace z krajských úřadů rovněž 12 mil. a ze Státního zemědělského intervenčního fondu 7,5 mil. Kč.

PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ

S pracovníky Správy toků – oblasti povodí Moravy se sídlem ve Vsetíně Ing. Alenou Janišovou, Ing. Jiřím Bednářem a Tomášem Janovským jsme nejprve navštívili dva objekty protipovodňových opatření: Levostranným přítokem Vsetínské Bečvy v obci Halenkov je Provažný potok, který pramení pod hřebenem Javorníků. Na jeho dolním toku v intravilánu obce byla poškozená břehová zpevnění nahrazena novými kamennými záhozy a dřevěnou srubovou stěnou, původní zničené příčné objekty byly rozebrány a na jejich místech byly postaveny nové kamenné stupně se sníženou přepadovou výškou a dřevěné prahy.

— V katastru obce Jablunka jsme navštívili pravostranný přítok Vsetínské Bečvy – Dráhový potok. Jedná se o rekonstrukci úprav na 462 m toku – vybudování nové dlažby z lomového kamene, výměnu dřevěných příčných prahů, vyčištění profilu toku a výstavbu kamenného lapače splavenin.

1 2

1 Protipovodňová opatření na Dráhovém potoce v Jablunce

2 Rekonstrukce na potoce Rouštky v Růžďce

1
2 3

1 Hrazení bystřin
na potoce Rusava

2 Stupeň z roku 1912
na potoce Rouštká

3 Protipovodňová opatření na
potoce Provazný v Halenkově

OPRAVY A REKONSTRUKCE NĚKTERÝCH TOKŮ ST VSETÍN

Povodně v letech 1987 a hlavně 1997 poškodily původní úpravy hrazení bystřiny Radkovského potoka. Při jeho opravě byl podélný profil zajištěn příčnými objekty – třemi kamennými stupni, a peřejnatými úseky v provedení balvanitých skluzů. Obnovení původních dřevěných prahů nebylo SCHKO Beskydy povoleno. Oprava měla také zajistit ochranu obytných domů a údolní komunikace, některé nutné stabilizační konstrukce však musely být z důvodu nepovolení od SCHKO Beskydy z projektu vyloučeny.

— V údolí Velká Hanzlůvka, které vede k Laďovu prameni a k vrchu Čarták s rozhlednou Súkenická, postavila ST v KÚ Velké Karlovice v rámci hrazení bystřin kamenný lapač splavenin. Břehové zpevnění tvoří oboustranný kamenný zához a dno bylo zajištěno příčnými prahy.

— Kamenný lapač splavenin postavila ST i na levostranném přítoku vodárenské nádrže Stanovnice v KÚ Karolinka. Jeho úkolem je podstatně omezení průtoku splavenin do vodárenské nádrže a ochrana vtoku do trubního propustu pod komunikací před jeho ucpáním.

— V katastru obce Růžďka byly na potoce Rouštká opraveny objekty hrazení bystřin. Týkalo se to jedenácti kamenných stupňů, opravy dlažeb v profilu toku kamennou rovinaninou a dřevěných příčných prahů. Stavba byla financována z fondů EU.

— V Růždce jsme navštívili také významnou technickou památku, která stále slouží svému účelu a současně dokumentuje tradice hrazenářských prací v tomto regionu – kamenný stupeň, který dosud nese i letopočet výstavby – rok 1912.

Děkují za poskytnutí informací správě toků. Jiří Junek

srnčí polibek

Březen je prvním jarním měsícem, má také všestranný význam pro mnohé obyvatele přírody. Jsou po něm nazývány kachny-březňacky nebo zajíčci-březňáci.

Jedna z dalších událostí, které k němu patří, je i to, že se v polovině března začínají rozpadat zimní tlupy srnčí zvěře. Tyto tlupy se utvořily převážně s přicházejícím podzimem, kdy se k srnám se srnčaty začaly přidružovat ostatní nevodící srny a další loňská mláďata. Postupně přichází i srnci. Tyto rodiny se potom ještě spojují s dalšími skupinami a tak vznikají zimní tlupy, které spolu žijí přes celou zimu až do jara. Právě měsíc březen je mezníkem, kdy z tlup odchází srnci, kteří se vrací na svá letní teritoria.

— Zimní tlupy můžeme pozorovat především na polích, kdy mohou čítat i několik desítek kusů. Pro vlastní bezpečnost se vždy zdržují uprostřed velkých lánů. Je zajímavé, že tyto tlupy vodi vždy starší, zkušené srny, které se ovšem během tohoto období několikrát vymění. Život v tlupě má svůj řád, kdy se jednotlivci řídí „pokyny“ vedoucí srny. Jde o výstrahu či varování v případě nebezpečí. Vedoucí srna začne „rozšiřovat“ okraje bílého obřitku. Pesíky se na něm naježí a tím vzniká dojem zvětšení. Bílý obřítek je dobře viditelný i za soumraku.

Navíc ještě vedoucí srna mění svoje stanoviště, aby bylo varování rychle sděleno všem členům tlupy.

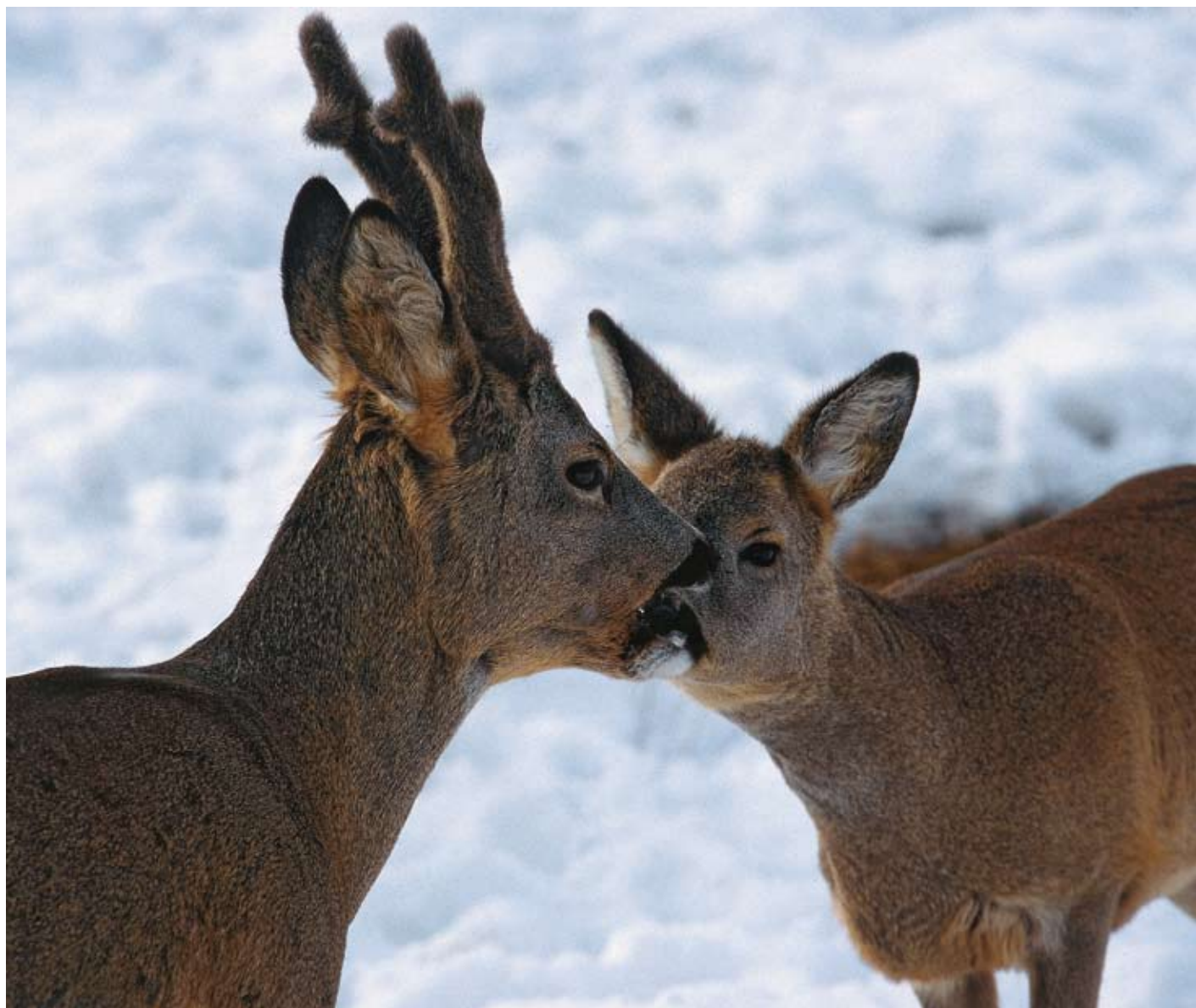
— Po rozpadu zimních tlup začíná srnčí zvěř tzv. bekat. Jde o varovný hlas, který má upozornit ostatní příslušníky na nějaké hrozící nebezpečí. Srnčí beká vždy, když zjistí ve své blízkosti něco velmi podezřelého. Může reagovat i na spatření člověka. Je to projev překvapení. Často doprovází spatření cizí zvěře, která se tam dříve nevyskytovala. Tento jev pozorujeme u srnce i srny.

— V zimním období je zbarvení srnčí zvěře méně výrazné. Převládá šedohnědá barva, která může mít tmavší či světlejší tón. Srst je delší, hustší a hrubší. Má i méně podsady, ovšem je zase silnější než letní srst. Proto vytváří velmi dobře izolující obal těla.

— Na rozdíl od jelena nebo daňky se chová srnec k družkám v zimě ohleduplně. Od potravy je neodhání a společně mohou konzumovat nalezenou pochoutku. Potom můžeme spatřit i „srnčí polibek“, kdy se srna snaží ukousnout srnci poslední sousto. Ovšem ne vždy se jí to povede.

J. Zumr, foto autor

pojdte hádat a soutěžit s Lupínkem a Jehličkou

kreslení
výherci

Milé děti, Jehlička s Lupínkem si pro vás připravili tajemný obrázek, který čeká na odkrytí pomocí pastelek. Hurá do kreslení!

Výherci z lednového čísla:

Žáci ZŠ Zbraslavice, Ondřej Dvořák z Vlastějovic
a Martin Valenta ze Spáleného Poříčí

Správné odpovědi:

křížovka – liška, hádanka – zmijs

Vykreslete políčka s tečkou vždy příslušnou barvou, neoznačené pole zůstává bílé; napište nám, kdo a co se všechno v tajemném obrázku skrývá.

Odpovědi pošlete do konce března na níže uvedenou adresu, na obálku připište „Jehlička a Lupínka“. Ze správných odpovědí vylosujeme vítěze a odměníme ho dárkem.

Adresa: Redakce časopisu Lesu Zdar, Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové

keltský horoskop a křížovka

V tomto měsíci nás čeká jedna novinka. Pro osoby narozené v takové dny, jako jsou jarní a podzimní rovnodennost a oba slunovraty, platily samostatně, zvláště příznivé předpovědi.

1. 3.–10. 3. VRBA – SEBEVĚDOMÁ A ROZMARNÁ

Ohebný a pružný strom se širokou korunou symbolizuje citlivou osobu, která se často cítí nedoceněná a nepochopená. Ve Vrbě se spojují dvě povahy – první je snívá, zádumčivá, druhá plná neklidu. Vrba má poctivý charakter, ale žít s ní není vůbec jednoduché, bývá rozmarná. Je zároveň velkým bojovníkem. Klid a lásku najde ve vyrovnaném manželství. Vrba umí naslouchat druhým, je vynikající psycholožka a rozumí bolavým lidským duším. Snad proto dokáže mistrně manipulovat svým okolím. Možná kvůli této vlastnosti často neprožívá skutečné přátelství.

11. 3.–20. 3. LÍPA – ZASNĚNÁ A TRPĚLIVÁ

Silný krásný strom, tak typický pro českou krajinu. Člověk narozený v jeho znamení je plný šarmu a vzácného kouzla. V jeho nitru se však odehrává věčný boj – je to rozpor mezi drsnou realitou a romantickou iluzí. Přitom je Lípa velmi silná a dokáže se neuvěřitelně dobře přizpůsobit obtížným podmínkám. Když si tuto svoji vlastnost lidé narození ve znamení Lípy uvědomí, dokážou skály lámat. Ostatní jejich společnost vyhledávají, neboť Lípa umí vytvořit přátelskou atmosféru. Je vzácným přítelem, který ovládá umění naslouchat druhým. V lásce bývá ovšem nešťastná, neboť je dosti žárlivá a panovačná.

21. 3. DUB – SILNÝ A ENERGIČKÝ

Statný, odolný strom svou vitalitou určuje sílu člověka narozeného v den jarní rovnodennosti, v den, kdy se uvolňuje obrovská přírodní energie. Životnost, odvaha, síla tělesná i mravní – to jsou znaky člověka zrozeného ve znamení Dubu. Neohroženě vystupuje na obranu lidí slabších. V nouzi pomáhá druhým nejen fyzicky, ale i uvážlivou radou. Je plný energie, nesnáší politikaření, žabomyší války a pomluvy. Patří mezi lidi přímé, je skvělým partnerem pro ty, kteří hledají sílu, poctivost a chápavost.

22. 3.–31. 3. LÍSKA – LASKAVÁ A NETRPĚLIVÁ

Líska je nenáročný keř zrovna jako lidé zrození ve dnech brzkého jara. Jsou nenápadní, přesto mají na ostatní úžasný vliv. Jejich osobitý půvab jim pomáhá dosahovat životního cíle spolehlivěji, než by se mohlo zdát. Jsou přívětiví k druhým, milují společnost a společnost miluje je. V jednání s druhým jsou vždy úspěšní. Jejich intuice, vyrovnanost a inteligence jim velí, kdy táhnout do boje a kdy raději ustoupit. Dosáhnou-li vysokého postavení, nikdy ho nezneužívají ve svůj prospěch. Jsou velkorysí a srdeční. Ovšem v lásce s nimi vyjít bývá tvrdý oříšek.

POMŮCKY: KILÁT, NIVĚC READER	OBLININA (SLOVENSKY)	TÁBOR	OBEČ NA PÍSECKU	ČTENÁŘ (ANGLICKY)	ŽENSKÝ ZPĚVNÝ HLAS	BYLINNÝ ČAJ	LESU ZDAR	PRUŽINKA	BARVIVO NA VAJÍČKA	INCIÁLY ZPĚVAČKY ROLINS	POLICE (SLOVENSKY)	PODAPÍLE	ČASNA	ŽENA BOHA BAALA
OSCHNOUT NA POVRCHU							POMOC							
1. DÍL TAJENKY							OBYVATEL SVĚTADÍLU BALIK (ZASTARALE)							
VÝMLAT						PŘELOŽKA TEXTILA VE DVOŘE KR.				LINOLEA UBYTOVNÝ STUDENTŮ				
STARÁ PŘEDLOŽKA					SOUHLAS LIST				JEDNOTKA VÝKONU LODÍ NA DUNAJI VNIVEC (ZASTARALE)					
LESU ZDAR	ČÁST MOLEKULY	2. DÍL TAJENKY 60 KUSŮ											IRENA DOMÁCKY	VÝROBEK CUKRAŘE
ATLETICKÝ KLUB			RUSKÁ MĚNA HEREC					DOMÁCKY ILONA KERE (BÁSNICKY)				ŘÍMSKY 499 ALPSKÝ SKRÍTEK		
TOMÁŠ DOMÁCKY				DĚTSKÝ POZDRAV PADOVÁ OTÁZKA			SPZ KARL VARŮ INCIÁLY ZPĚVÁKA NOVÁKA				ODDĚLENÍ NEMOCNICE EVROPA (SLOVENSKY)			
KOČKODAN						3. DÍL TAJENKY								
TOUHA PO PENĚZÍCH						NESÁT ČERPADLEM								

Autor křížovky
Jiří Zvolánek

zachraňme studánky

Celostátní kampaň s názvem „Zachraňme studánky“ probíhá už od roku 1999 a byla vyhlášena Sdružením Mladých ochránců přírody ČSOP a Lesy České republiky, s. p.

CÍLE TOHOTO PROJEKTU

Jak již název napovídá, je naším společným cílem zachovat (nalézt, obnovit, prozkoumat, zvelebit, udržet) přirozené zdroje vody v přírodě. Studánky, pramínky, vývěry zde byly již dávno před námi, věrně sloužily mnoha generacím, a tak by neměly jen tak zapadat listím, zanést se bahnem, zaniknout. Záleží to jen na nás, a proto děkujeme všem pečovatelům o studánky, kteří se v roce 2007 starali o své svěřence. Jen díky nim studánky ožívají.

— V roce 2007 přibýlo několik nových studánek, nesmíme však zapomínat na to, že cílem kampaně není jen studánku „nalézt a honem zaregistrovat“, ale také se o ni pravidelně starat. A to vyžaduje již mnohem větší nasazení, výdrž a energii.

NOVÉ STUDÁNKY

V roce 2007 byly zaregistrovány tyto nové studánky: U Divočáků, Pod Kopcem, Kaménka, U Jezírka, U Požáru, Pod Kořenem, Jelenka, Pařezová, Habrová, Na Aleji, Skleněnka.

— Každý kraj naší republiky je jiný a tedy má i různé podmínky k přirozenému vývěru vody. Kromě toho

však počet udržovaných studánek také záleží na lidech ochotných se jich ujmout.

— Při péči o studánky jsou významní i majitelé pozemků. Nyní je nejvíce studánek na pozemcích Lesů ČR (57), o něco méně je jich na „obecních pozemcích“, kde je majitel obec, město nebo jím zřízená organizace, a zbývající jsou buď na pozemcích soukromníků, či se majitele nepodařilo zjistit.

PÉČE O STUDÁNKY

Jak se o studánky pečuje? Opatrovatelé se často podílí na jarním „otvírání“ (nebo i podzimním „zavírání“) studánek. Dlouhodobě sledují fyzikální a chemické parametry vody ve studánkách (teplota, vydatnost pramene, kyselost/zásaditost, obsah nitrátů) a nejčastěji zajišťují okolí studánky (úklid okolí, odtok vody, zastřešení a další). Proto objevit studánku není tolik náročné, jako se o ni dále starat. Z tohoto důvodu si vaši aktivní činnosti velmi váží jak ČSOP, tak i LČR.

— Více informací naleznete na adrese www.smop.cz a www.estudanky.cz.

— Za spolupráci děkuji ČSOP.

Ing. Lucie Wojtylová, foto archiv ČSOP

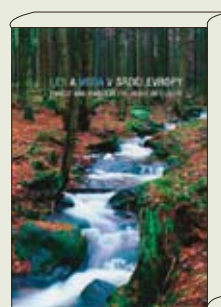
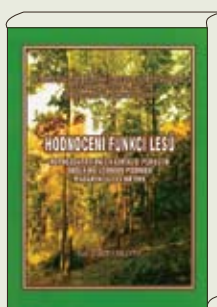

Kraj	Počet studánek
Středočeský	37
Vysočina	29
Moravskoslezský	22
Jihomoravský	12
Pardubický	11
Ústecký	11
Královéhradecký	9
Praha	9
Západočeský	9
Liberecký	8
Karlovarský	7
Jihočeský	5
Zlínský	3
Olomoucký	2

Kdo o ně pečuje	Počet
Kolektiv Mladých ochránců přírody	66
Dětský kolektiv (ZŠ, jiný spolek)	31
ZO ČSOP	23
Rodina	22
Jiný spolek	18
Jednotlivci	14

nové odborné publikace a knihy z oboru lesnictví a příbuzných oborů

LESY ČESKÉ REPUBLIKY, S. P.: PRACOVNÍ POSTUPY A ZÁSADY BEZPEČNOSTI PRÁCE PŘI LESNICKÝCH ČINNOSTECH

Ladislav Tomášek

Publikace vznikla pro potřeby státního podniku Lesy České republiky v roce 2003. V tomto druhém, doplněném a upraveném vydání jsou zpracovány pracovní postupy, jak to ukládá nařízení vlády č. 28/2002 Sb., a stanoveny organizační, technické, zdravotní, kvalifikační a bezpečnostní podmínky pro vykonávání běžných lesnických činností. Všeobecná část publikace obsahuje ustanovení, která se obecně vztahují k práci v lese. Dále následují přílohy řešící jednotlivé lesnické činnosti.

Vyd. Lesy České republiky, s. p., Hradec Králové, 2007 /druhé, doplněné a upravené vydání/
/přiděleno technické knihovně LČR HK/

PĚSTOVÁNÍ LESŮ I.: EKOLOGICKÉ ZÁKLADY PĚSTOVÁNÍ LESŮ

Zdeněk Poleno, Stanislav Vacek
a kolektiv

První díl třísvazkové monografie Pěstování lesů přináší moderním způsobem pojetý souhrnný přehled ekologických základů pěstování lesů. V úvodu po nezbytné charakteristice lesa jako součásti biosféry s globálním rozšířením lesů jsou rozebírány jejich změny vlivem antropické činnosti. Při definici lesa jako ekosystému se názorně rozebírají jak jeho složky živé i neživé přírody a jejich kvantifikace, tak i vzájemné vztahy mezi nimi. Poměrně obsáhle je

zpracována problematika neživého prostředí, které významně ovlivňuje složení a funkční vazby v lesních ekosystémech. Složitost vztahů abiotického a biotického prostředí v lesních porostech je analyzována ve čtvrté kapitole, kde je popsáno jejich komplexní působení. Kombinace faktorů prostředí a jejich intenzita tak vytváří jedinečné stanovištně-ekologické podmínky pro každý jednotlivý strom. Důležitým poznatkem pro pěstování lesů je možnost čelit nebo předcházet jakémukoliv nedostatku (nebo i nadbytku) adekvátním hospodářským opatřením a mírou jeho intenzity (výchovné zásahy, obnovní těžba, meliorace). Významnou součástí monografie je popis variability faktorů prostředí a reakce vegetace. A to jednak v pojetí dlouhodobého vývoje lesů v poledové době, a zejména pak v průběhu dlouhodobého cyklického vývoje. Poznání přírodního stavu lesa poskytují lesníkům znalost spon-tánních vývojových tendencí lesních ekosystémů, které se uplatňují ve všech porostních typech, kterými je výchozí přírodní stav obvykle díky lidské činnosti nahrazen. Protože jsou poznatky o struktuře a vývoji přírodních lesů pro současné středo-evropské lesní hospodářství jedním z nejdůležitějších vodítek, je v této publikaci věnován značný prostor rozboru vývoje v přírodních lesích. Na tuto problematiku úzce navazuje řešení stability lesních ekosystémů, a to zejména stability ekologické, ale i statické. Další obsáhlá kapitola

této knihy je věnována vysvětlení a popisu zpětného působení lesa na prostředí. Významné místo v této publikaci zaujímá kapitola pojednávající o přirozeném výskytu lesa a jeho hranicích. Poslední kapitola je věnována ohrožení lesa, které je posuzováno podle hlavních příčin, které je způsobují. Jde jednak o bioticky vyvolané poruchy, u kterých jsou naznačeny možnosti jejich prevence a tlumení pod práh ekonomické škodlivosti, dále o pohromy živelné, které dlouhodobě představují hlavní příčinu nahodilých těžeb v posledních desetiletích. Značná pozornost je také věnována imisním škodám v lesních ekosystémech. V této stati je zdůrazněno, že důležitým potenciálním zdrojem ohrožení lesů jsou globální změny klimatu. Úplný závěr monografie je věnován hydro-pedologickým změnám a nesprávným způsobům hospodaření v lesních porostech. Nedílnou součástí prvního dílu monografie pěstování lesů je i přehledný výkladový pěstební slovník.

Vyd. Lesnická práce, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, 2007
/zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK/

PĚSTOVÁNÍ LESŮ II.: TEORETICKÁ VÝCHODISKA PĚSTOVÁNÍ LESŮ

Zdeněk Poleno, Stanislav Vacek
a kolektiv

V úvodu druhé části třísvazkové monografie Pěstování lesů autoři definují dva základní významy pěstování lesů – praktický význam

(kterým je organická produkce biomasy) a teoretický význam (kterým je vědeckovýzkumná činnost řešící úkoly a problémy spojené s praktickou činností pěstování lesů). Jednotlivé kapitoly této monografie jsou věnovány možnostem cílevědomého usměrňování lesních ekosystémů a jejich východiskům. Nosnou myšlenkou je skutečnost, že ekologie jako věda není pouhým podkladem pěstování lesů, ale proniká jím a umožňuje tak jeho komplexní pojetí. Po úvodu následují logicky řazené kapitoly: Podklady pro praktické pěstování lesů (historie pěstování lesů od roku 1754, státní lesnická politika a její dopad na pěstování lesů, legislativa a ostatní formy zasahování státu do lesního hospodářství a pěstování lesů, dopad mezinárodní spolupráce na pěstování lesů), Vývoj lesů a jejich současný stav (vliv člověka na stav lesů, vývoj ukazatelů stavu lesů v České republice, vývoj ukazatelů výsledků lesního hospodářství), Úkoly a cíle pěstování lesů (obecná východiska, význam pěstebního plánování, všeobecný pěstební cíl, zhodnocení úkolů a cílů pěstování lesů), Realizace pěstebních úkolů a cílů (vazby organické produkce a pěstování lesů, podpora produkční schopnosti lesních ekosystémů) a Východiska pěstování lesů (struktura a vývoj porostů, ekologická a genetická východiska pěstování

lesů, hospodářský tvar lesa, hospodářské způsoby v lese vysokokmenném, půda jako základ lesní tvorby, certifikace lesů). Závěr monografie obsahuje mimo jiné i rozsáhlé obrazové a tabulkové přílohy. Vyd. Ministerstvo zemědělství, Praha, v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, 2007 /zakoupeno v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK/

HODNOCENÍ FUNKCÍ LESŮ REPREZENTATIVNÍCH EXPOZIC POROSTŮ ŠKOLNÍHO LESNÍHO PODNIKU MASARYKŮV LES KŘTINY / EVALUATION OF FOREST FUNCTIONS OF REPRESENTATIVE EXPOSITIONS OF STANDS OF MASARYK FOREST KŘTINY

Ilja Vyskot a kolektiv

— Cílem publikace je prezentace příkladových expozic, originálně seznamujících s potenciálními funkčními schopnostmi a zejména s aktuálními funkčními účinky lesních ekosystémů a možností jejich objektivizovaného vyjádření. Jednotlivé demonstrační expozice (ve formě aplikovaných porostních skupin) jsou voleny tak, aby dokumentačně vystihovaly rozdíly v produkci celospolečenských funkcí lesů v závislosti na prostorové, druhové a věkové struktuře lesních porostů. Expozice jsou lokalizovány na území Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny, polesí Bílovice, lesnický úsek Hády, do okolí veřejně známého tzv. „hájemství líšky Bystroušky“. Aplikační dokumentaci tvoří tři odborné expozice, v jejichž rámci jsou prezentovány jednotlivé demonstrační objekty formou vybraných porostních skupin. První expozice je zaměřena na dokumentaci rozdílů ve funkčních účincích dospělých listnatých porostů ve fázi před obnovou či v jejím průběhu a mladých kultur. Druhá expozice specifikuje aktuální funkční účinky dospívajících, předmytných a mytných porostů. Na třetí expozici je demonstrován rozdíl ve funkčních účincích mladých jehličnatých a smíšených porostů a porostů s věkem přesahujícím dobu obmýti. V češtině a angličtině vyd. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2007 /darováno technickou knihovnou LČR HK/

LES A VODA V SRDCI EVROPY / FOREST AND WATER IN THE HEART OF EUROPE

Karel Vančura a kolektiv

— Česky a anglicky psaná kniha, která vyšla u příležitosti konání 5. ministerské konference o ochraně lesů v Evropě v roce 2007, předsta-

vuje část problematiky významu vztahu lesa a vody z pohledu českých lesníků. Po předmluvě, která pojednává o důležitosti trvale udržitelného obhospodařování horských lesů, se kniha postupně věnuje vodnímu bohatství ČR a jeho užívání, vodě v lese, lesům v ČR, vývoji hospodaření a legislativě, vodě a lesnické typologii, národní inventarizaci lesů (stručně), mokřadům, ledovcovým jezerům na Šumavě, rašeliništím, břehovým a doprovodným porostům vodních toků, přehradním nádržím a rybníkům, dopravě dříví, povodním, studánkám a pramenům, Schwarzenberskému kanálu, historii hrazení bystřin v Českých zemích, ohroženosti území ČR bystřinami – na příkladu Zahořanského potoka, environmentálním službám v lesnictví ve využívání vztahů lesů a vod, sociálně-ekonomickému hodnocení hydrických a půdoochranných funkcí lesa pro společnost, péči o vodní toky ve státních lesích, zkušenostem správy toků na příkladu oblasti povodí Ohře, lesům a vodárenským nádržím v Jizerských horách, vlivu obnovy hydrologické sítě poškozené při imisních těžbách na odtokový proces, možnostem lesů při tlumení povodní, hydrickým funkcím lesních porostů v povodí Spáleného potoka, hydrogeologickému lesnickému výzkumu na severní Moravě, chemismu vody v lesích ve vazbě na změny imisního zatížení, revitalizaci lužních lesů a obnově mokřadů v oblasti LZ Židlochovice, vodě a jejímu vlivu na skladbu a funkční stabilitu lužních lesů na jižní Moravě, monitoringu změn hladiny podzemní vody v lužních lesích jižní Moravy, výuce lesnické hydrologie a hrazení bystřin a mezinárodním souvislostem a spolupráci. Závěr knihy mimo jiné obsahuje stručné informace o lesním a vodním hospodářství a adresy důležitých organizací.

Vyd. Ministerstvo zemědělství ČR ve spolupráci s Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, Praha, 2007 /darováno technickou knihovnou LČR HK/

PŘÍRUČKA ČLENŮ SDRUŽENÍ LESNÍCH ŠKOLKAŘŮ ČESKÉ REPUBLIKY 2007

— Sdružení lesních školkařů České republiky zpřístupnilo některé základní potřebné kontakty svých členů, zemědělských agentur a pozemkových úřadů, pracovišť zabývajících se uznáváním zdrojů reprodukčního materiálu lesních dřevin a poradenských pracovišť Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů. Následují přehled genových základů na území

ČR, výpěstnost a produkční jednotky, vzorkování a zkoušky kvality semenného materiálu, vztahující se legislativní předpisy. Připojeny jsou informace o získávání reprodukčního materiálu lesních dřevin, o službách poskytovaných Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., v oblasti lesního semenářství a hodnocení kvality sadebního materiálu lesních dřevin, o Státní rostlinolékařské správě a o dřevinách vhodných pro včely a zvěř včetně jejich základních ekologických nároků. Závěr příručky tvoří formulář přihlášky za člena Sdružení lesních školkařů ČR.

Pro Sdružení lesních školkařů České republiky, Brno, vyd. Lesnická práce, s. r. o., 2007 /darováno ing. Vladimírem Foltánkem ze Sdružení lesních školkařů ČR, Brno, technické knihovně LČR HK/

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY POUŽITÍ CHEMICKÝCH PROSTŘEDKŮ V BOJI PROTI ŠKŮDCŮM, CHOROBÁM A PLEVELU V LESNÍCH ŠKOLKÁCH

— Sborník referátů a odborných příspěvků z provozního odborného semináře (Protivín, 15. 6. 2006), který pořádaly Sdružení lesních školkařů ČR, Lesy Tábor, a. s., a JIPEX Protivín s finančním přispěním Ministerstva zemědělství ČR, úseku lesního hospodářství. Cílem semináře bylo na praktických příkladech informovat o metodách použití vybraných chemických prostředků v lesním školkařství, seznámit s novinkami v oboru, upozornit na vhodné aplikační metody, na bezpečnost při práci s chemickými prostředky apod.

Vyd. Sdružení lesních školkařů ČR, Brno, v Lesnické práci, s. r. o., 2006 /darováno ing. Vladimírem Foltánkem ze Sdružení lesních školkařů ČR, Brno, technické knihovně LČR HK/

LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ V PRÁVNÍCH SOUVISLOSTECH S OCHRANOU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A OCHRANOU PŘÍRODY. ROZBOR VAZEB LEGISLATIVY LESNÍ, ENVIRONMENTÁLNÍ A OCHRANY PŘÍRODY JAKO PROBLÉMY LESNÍ POLITIKY I PRAXE V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Vladimír Krečmer

— V této studii autor poukazuje na zásadní rozpory mezi zákonodárstvím a hospodařením v lesích s ohledem na ochranu životního prostředí a ochranu přírody a krajiny. Zamýšlí se také nad riziky, která mohou vznikat z přehlížení environmentálních a sociálních funkcí lesa. V závěru autor upozorňuje na možné porušení občanských a vlastnických

práv rozhodnutími opírajícími se o neprokázané či mylné hypotézy. Vyd. pro Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR Lesnická práce, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, 2007 /zakoupeno v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK/

KATALOG LESNÍCH ŠKOLEK A ŠKOLKAŘSKÝCH SUBJEKTŮ VE SDRUŽENÍ LESNÍCH ŠKOLKAŘŮ ČESKÉ REPUBLIKY

připravil: Vladimír Foltánek

— Katalog má za cíl podat základní přehled o nejdůležitějších a hlavních školkařských subjektech, které jsou začleněny ve Sdružení lesních školkařů České republiky a které se v současné době zabývají produkcí sadebního materiálu lesních dřevin v České republice. Katalog provázený množstvím barevných fotografií současně podává vlastníkům lesa a ostatním zájemcům o sadební materiál lesních dřevin nejnutnější kontaktní informace o místech, kde je možné tento sadební materiál zakoupit či si jeho vypěstování objednat.

Pro Sdružení lesních školkařů České republiky, Brno, vyd. Lesnická práce, s. r. o., 2007

/zakoupeno ve Sdružení lesních školkařů ČR, Brno, pro technickou knihovnu LČR HK/

Jiří Uhlíř

aktualizace platných norem

V měsíci únoru došlo k aktualizaci těchto norem

Nové normy

ČSN 01 3469 Výkresy inženýrských staveb – 12.2007
 ČSN ISO 14065 (010965) Skleníkové plyny – 1.2008
 ČSN EN 351–1 (490674) Trvanlivost dřeva a materiálů na bázi dřeva – 1.2008
 ČSN EN 351–2 (490674) Trvanlivost dřeva a materiálů na bázi dřeva – 1.2008
 ČSN EN 1991–3 (730035) Zatížení konstrukcí – 1.2008
 ČSN EN 15361 (731374) Určení vlivu ochranného protikorozečního nátěru – 1.2008
 ČSN EN 1993–1–4 (731401) Navrhování ocelových konstrukcí – 1.2008
 ČSN EN 1993–1–11 (731401) Navrhování ocelových konstrukcí – 1.2008
 ČSN 734201 Komíny a kouřovody – 1.2008
 ČSN EN 13084–2 (734220) Volně stojící komíny – 1.2008
 ČSN EN 1993–2 (736205) Navrhování ocelových konstrukcí – 1.2008
 ČSN EN 13674–1 (736361) Železniční aplikace – 1.2008
 ČSN EN 14587–1 (736376) Železniční aplikace – 1.2008
 ČSN EN 15232 (738532) Energetická náročnost budov – 1.2008
 ČSN EN 14743 + A1 (755203) Zařízení na úpravu vody vnitřních vodovodů – 1.2008
 ČSN EN 14812 + A1 (755204) Zařízení na úpravu vody vnitřních vodovodů – 1.2008
 ČSN EN 14897 + A1 (755210) Zařízení na úpravu vody vnitřních vodovodů – 1.2008
 ČSN EN 14898 + A1 (755211) Zařízení na úpravu vody vnitřních vodovodů – 1.2008
 ČSN EN 13443–2 + A1 (755463) Zařízení na úpravu vody vnitřních vodovodů – 1.2008
 ČSN EN 14652 + A1 (755466) Zařízení na úpravu vody vnitřních vodovodů – 1.2008
 ČSN EN 901 (755835) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 1.2008

Opravy a změny norem

ČSN EN 1218–2 (496124) Bezpečnost dřevozpracujících strojů – 1.2008 Oprava 1
 ČSN EN 1218–4 (496124) Bezpečnost dřevozpracujících strojů – 1.2008 Oprava 1
 ČSN EN 1218–5 (496124) Bezpečnost dřevozpracujících strojů – 1.2008 Oprava 1
 ČSN EN 1870–11 (496130) Bezpečnost dřevozpracujících strojů – 1.2008 Oprava 1
 ČSN EN 13803–2 (736350) Železniční aplikace – 1.2008 Oprava 1

Seznam všech platných norem (pouze výše zmíněných vybraných řad) je na intranetu v sekci Archiv LČR – program sgArchiv IW – sekce normy.

Odebírané řady

01 09 Environmentální management
 48 Lesnictví
 49 Průmysl dřevozpracujících
 73 Navrhování a provádění staveb
 75 Vodní hospodářství

Odvětvové technické normy

TNV 75 Vodní hospodářství
 TNO 83 Odpadové hospodářství

Ivo Šlesinger

ceník komerční inzerce časopisu Lesu zdar

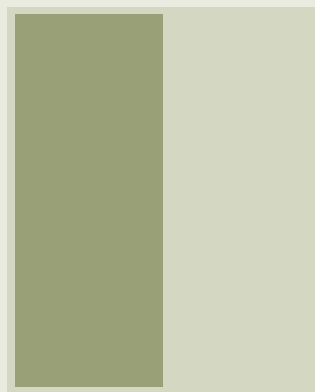
1/1

zrcadlo: 187 × 273
 cena: 10 000 Kč

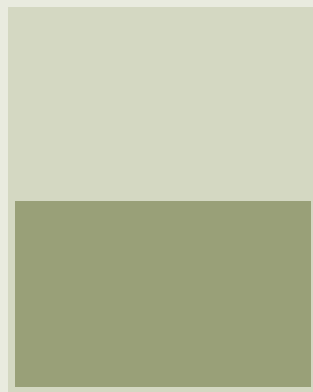
1/2

zrcadlo: 86 × 263
 cena: 6 000 Kč

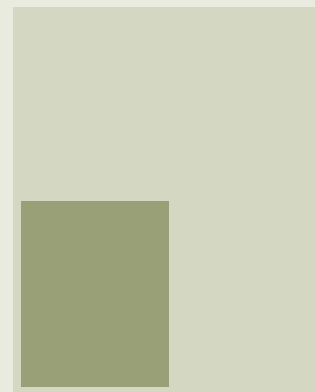
1/2

zrcadlo: 177 × 129
 cena: 6 000 Kč

1/4

zrcadlo: 86 × 129
 cena: 4 000 Kč

Předání podkladů: data na CD a digitální nátisk

Technické parametry: formát inzerátu PDF, čistý rozměr zrcadla, bez spadu, PDF podle specifikací PDF/X-1a nebo PDF/X-3 pro komerční tisk, verze 1.3 (kompatibilita Acrobat 4), vložena všechna písma, barevný prostor CMYK, bez přímých barev, bez správy barev a ICC profilů (nebo formát inzerátu Illustrator EPS, čistý rozměr zrcadla, bez spadu, všechny fonty převedeny do křivek, barevný prostor CMYK, bez přímých barev, bez správy barev a ICC profilů, bez pùhlednosti, maximální velikost souboru 100 MB)

1	2	1 Památník U Hubertka nad Trubiskami / 2 Rozhledna Súkenická na pomezí LS Velké Karlovice a Ostravice
3	4	3 Smíšený porost v lokalitě Bílá Hlína / 4 Revírník Zdeněk Němec a otec se synem Haničákoví
5		5 Studánka v údolí Trubiska

